

„Beteljesült – legalábbis formailag – Jézusnak a nyilvánosságra utaló szava, amely szerint amit fülbe sűgva mondanak, azt a háztetőkről hirdetik majd...”
Titkosszolgálat és titkos szolgálat
▶ 3. oldal

„Nem fogjuk megkérdézni a sarki ház tulajdonosától, tisztában van-e vele, miért pazarolja az áramot. Inkább morgunk, és azon morfondírozunk, elő se vesszük az ablakba tehető kis mécsesünket.”
Az égi jóság benne jó ▶ 7. oldal

„Más szellemiségű iskola, ami nekem valósággal lelki felszabadulást jelentett. Úgy éltem meg, hogy végre jó helyre kerültem. Ez olyan energiákat szabadított fel bennem, amelyeket a diákok közötti jobb munkára tudtam fordítani.”
Interjú Sándor-Keresztély Ferenc kitüntetett tanárral
▶ 9. oldal

Melléklet:
Útitárs – magyar evangéliumi lap

SZÁNTÓ VILMOSNÉ

Adventben járunk

Éj van, sötétség. Kis gyertya lángja riadtan lobban az éjszakába.
De üzenet jön: nem kell, hogy féljen, a fény akarja: lángoljon, égjen, mert szükség van rá! Sötét világunk fénylő reménye: karácsonyt várunk.

Nyirkos alagút. Tán vége sincsen; rémek susogják: nem jutsz ki innen!
De szelíd hang szól: nincs okod félni! Van, aki megment – merj hát remélni! Már úton van értünk égi királyunk – igaz és hű ő! Karácsonyt várunk!

Az út göröngyös. Sötét az éjjel, de lásd, világít a messzi fényjel, hogy csak lépj bátran; ott, Betlehemben érted jött földre az Isten-ember. Valósággá lett várakozásod, mül' a sötétség, és őt meglátod! Ma még homályos adventben járunk, de nem csüggedünk el. Karácsonyt várunk!

Milyen jó várni bízva, remélve: homályt elúzi karácsony fénye.

Úgy jött el Jézus, mint védtelen gyermek, hozta magával a nagy kegyelmet: Szeret az Isten! Önmagát adja, hogy ki hisz benne, és befogadja, szabad lehessen, emberül éljen, híven szeressen, és jót reméljen.

Jöjj hát szívünkbe, égi királyunk!
Adventben élünk – karácsonyt várunk!

Az Úr érkezése elé

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

Advent idején Isten mindig megállítja és kérdezi népét, egyházát, a világot. Kérdez arról, hogy miként érkezünk az ünnepi időszakba, milyen út áll mögöttünk, és milyen erőnlétben vághatunk neki az előttünk álló szakasznak. A „Készítetek utat az Úrnak!” felszólítás elválaszthatatlan attól, hol és hogyan is állunk mi magunk, hiszen az Úr hozzánk érkezik, az épülő útnak bennünket kell összekötnie vele.

Hogyan is állunk hát? Az elmúlt hónapokban számos baleset történt nagy építkezéseken szerte az országban olyan módon, hogy a felállított daru nem bírta el a szabályos méretű terhelést, és a magasba emelt súly az emelővel együtt – kisebb-nagyobb károkat, olykor tragédiákat okozva – a földre rogyott. Az elégtelen alátámasztás, a kapkodó felületeség, a fenti megterhelés és kilengés kihagyása a számításból súlyos, olykor végzetes „toronyhibának” bizonyul.

Aligha kerülhetjük ki az idej adventben az azzal való szembesülést, hogy amikor Isten kérdez, a legtöbbször ki fog derülni: túlterhelt a felépítményünk. A szív és a fej magasában záporoznak a gondok, hatalmas érzelmi kilengések veszélyeztetik a talpon maradást, nyomasztó gondolatok kavargása billent ki minket a helyünkből. Nehéz lesz a szív, agyonterhelt a fej, miközben a térdek már-már rogyadoznak. És csekély vigasz nekünk, hogy mindenkinek ezt diktálja manapság az élet, hiszen szinte mindent át kell építeni – amikor azt érezzük, hogy fejnehéz, sőt szívnehéz keresztények lettünk, amikor a mázsás terheket alig, olykor egyáltalán nem tudjuk már letenni, s azok elveszik tőlünk a hit bizakodását, a szeretet örömet, az Urat és bennünket összekötő út építésének nyugodt ritmusát.

A helyzetfelmérés legmeggrázóbb felismerése leginkább mégis az, hogy többnyire nálunk sem a terhelés túlméretezett, hanem az alátámasztás áll gyenge lábakon. Fejben akarunk mindent megoldani, tervezetekben és elméletekben, de elhanyagoljuk a megvalósítást. Nagy erőfeszítéssel, szép szavakkal próbálunk szeretni, holott szeretni nem szájjal kell, hanem cselekedettel és valóságosan. Agytrösztöket és szívcentrumokat hozhatunk létre számítógépes adathalmazokkal és internetes szavazásokkal, ha viszont mindez nem teremti közöttünk valódi közösséget, semmi hasznom nem származik belőle. A gyenge alátámasztás veszélyezteti legjobban az eredményt, a munkát, az egész közösséget.

Ézsaiás erős adventi kiáltása: „...tegyétek erőssé a roskadozó térdedet!” (35,3) ezért éppen arra fordítja a figyelmet, hogy az ünnepi időszak nemcsak a szív és a fej, hanem

a lábak ünnepe is! Lábaké, amelyek olykor gondolkodás nélkül is készek elindulni a másikat felkeresni, szegénységbe vagy hitelenségbe belépni, a szükséges segítséget és a kö-

”Lábaké, amelyek tényleg elindulnak a szív gondolata és imádsága nyomán, és élővé teszik a bennünk lakozó hitet, a templomokhoz tartozó közösséget. Lábaké, amelyek a járatlanban is utat akarnak taposni az Úr érkezése, az evangélium öröme felé.

zösséghez tartozás érzését elvinni. Lábaké, amelyek tényleg elindulnak a szív gondolata és imádsága nyomán, és élővé teszik a bennünk lakozó hitet, a templomokhoz tartozó közösséget. Lábaké, amelyek a járatlanban is utat akarnak taposni az Úr érkezése, az evangélium öröme felé.

Mit olvashatnánk fel karácsonykor, ha a pásztorok nem írták volna meg fürge lábakkal az öröm evangéliumát Betlehem felé? Ha a napkeleti bölcsék inkább konferenciáztak volna felfedezésükről ahelyett, hogy engedelmesen elindultak volna a csillag nyomában? Ha valóságos, emberi lábakon el nem indult volna felénk Isten mérhetetlen emberszeretete a hozzánk érkező Üdvözítőben?

Ezért elképzelhetetlen olyan advent és karácsony, amikor a lábak tétlenek maradnak. Amikor nem viszik el a szívet és a fejet is a templomba, amikor nem indulnak el beteget, időseket, elhanyagoltakat, „talomba tetteket” meglátogatni. Mert a lábak engedetlensége, roskadozó tétlensége és gyengesége ellensége az evangéliumnak, pusztítója Isten népének, veszélyeztetője a terhekkel egyre nehezebben küzdő egész felépítménynek.

Csak az adventi járású lábak vihetnek minket el az ünnepig, csak ezeknek van esélyük és ígéretük a megérkezésre. Ahogyan az evangéliumok tudósítása is arról szól, hogy az érkező Úr felé utat taposók hajthatták csak meg – talán fáradt, mégsem roskadozó – térdüket az üdvözítő szeretet csodája láttán a kis Jézus előtt. Vajon mondhatja-e ezek után a fej vagy a szív a lábakkal: nincsen szükségetem rátok?

A szerző egyháztörténész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense

180 éves a penci evangélikus templom

▶ **Ne késsz jót tenni a rászorulóval, ha módodban van, hogy megtedd!** – *Avagy a favágástól a lelkigondozásig címmel, az ökömené jegyében tartottak csendnapot múlt szombaton a penci evangélikusok. A gyülekezet másnap, december 5-én – az egyházkerület püspökének szolgálatával – ünnepelte műemlék temploma felszentelésének száznyolcvanadik évfordulóját.*

A hit, az elhívás, a diakónia és a bizonyágtétel témáival foglalkozó csendnap nyitányaként *Szeverényi János* országos missziói lelkész tartott evangélizációt, majd *Rolik Róbert* vác-deákvári plébános mutatott előadásában Krisztusra. Délután *Sellyei Imre* baptista lelképásztor helyezte a gyülekezet szívére az egymásért való felelősség fontosságát, *Sztojanovics András* evangélikus lelkész, a Sarepta Evangélikus Szeretothon igazgatója pedig a szeretetszolgálat gyakorlatát ismertette. Záróhítatában a penci gyülekezet lelkésze, e sorok írója a hit és a cselekedetek összefüggéséről beszélt.

A csendesnap jó előkészítő volt a vasárnapi ünnepi istentiszteletre,

amelyen *dr. Fabiny Tamás* Mal 3,1–7 alapján hirdette Isten ígését. Az Északi Egyházkerület püspöke – a többi között – azt hangsúlyozta, hogy miközben jó várni adventben az Urat, nem mindegy, hogy milyen lelkülettel vagyunk egymás iránt.

FÓTO: KOVÁCS ISTVÁN

Az úrvacsorai testvérközösség után ünnepi közgyűlésen hangzottak el köszöntések az évforduló alkalmából. *Klenyánszki Dániel* gondnok arra mutatott rá, mennyire fontos a templom a gyülekezet életében, *Di-*

an József, a csóvári anyagyülekezet felügyelője (egyben Csóvár polgármestere) pedig elismeréssel jelentette ki, hogy tapasztalata szerint a penci gyülekezet életében mindig adódik valami építő alkalom.

Benczúr László egyházkerületi felügyelő a száznyolcvan éves templomról mint épületről szólt, és méltatta az építető elődök kiváló munkáját. *Fabiny Tamás* püspök elmondta, hogy jó látni a hajlékot megtöltő mosolygós arcú gyülekezetet, és azt kívánta, hogy a penciék maradjanak továbbra is hűek egyházukhoz és Istenükhöz. A püspök külön kiemelte, hogy bár Penci csak háromszázhusz lelkes gyülekezet, de nagyra értékeli, hogy ha adakozni kellett – akár az árvízkárosultak, akár a vörösiszap-katasztrófa sújtotta települések áldozatai javára –, akkor Penci az élen járt.

Az ünnepi együttlét közös presbiteri ebédrel zárult.

■ DR. FISCHL VILMOS

Oratio oecumenica

Mennyei Atyánk! Te, az Úr vagy a mi Istenünk, aki naponként kihozol minket a bűneink, a félelmeink, a reménytelenség szolgátságának házából. Hálát adunk neked, hogy irgalmad nagyobb a bűneinknél, gondviselésed a félelmeinknél, vigasztalásod a reménytelenségünkben.

Advent idején, a karácsonyi előkészületek sodrásában különösen is hajlamosak vagyunk a közelgő ünnep *külsőségeire* tekinteni. Segíts minket, kérünk, hogy az ünnepben megtalált lényeg, jelenlét és szeretet megélése tükröződhessen minden előkészületünkben.

Köszönjük, hogy az adventi időszak felénél megállhatunk, visszanehezünk a megtett útra hálaadással és bűnbánattal. Köszönjük mindazt, amit eddig adtál nekünk. A veled való találkozásokat, az útítársakat. Az ünnepváró gyülekezetet, családjainkat, barátokat. Köszönjük, ha valakinek segíthettünk, vagy adhattunk valamit, és köszönjük a másoktól kapott segítséget. Segíts, kérünk, hogy amit elhibáztunk vagy elmulasztottunk, még jóvá tudjuk tenni az ünnepig. Segíts, hogy akikkel nem beszélünk, akikkel találkozási elfordítjuk a fejünket, most adventben legalább a tekintetünk találkozhasson, és valami elkezdődhessen közöttünk. Köszönjük, hogy a hétről hétre eggyel több adventi gyertya fényénél egyre erősebb lehet közelséged érzése, öröme bennünk, közöttünk.

Könyörgünk azokért, akiknek valami okból advent a legnehezebb időszak az évben. Akik ilyenkor még sötétebbnek látják saját sorsukat az ünnepi díszletek és mások ünnepre készülésének fényes hátterén. Te nem feledkezel meg róluk, kérünk, add, hogy mi se feledkezzünk meg.

Könyörgünk a munka, betegség, börtönbüntetés vagy bármi más miatt családjaitól távol lévőkéért. Könyörgünk a szeretteiket, munkájukat, otthonukat, egészségüket elveszített embertársainkért. Kérünk, hogy az ideai advent mindenki számára közeledés lehessen az akaratod, szereteted szerint való, teljes élet felé. Add, hogy ennek cselekvő munkásai lehessünk magunk is. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Krisztus nem fegyverrel és földi hatalommal akarta meggyőzni a világot, hanem az igével. Ezért jött minden külső dísz nélküli egyszerűségben, bár a testi ember főként erre néz. Innét van az is, hogy Mózes, próféták, papok és levíták után nem angyal következett, hanem megint csak egy ember, János, de aki, mint Krisztus is mondja, mégis nagyobb volt prófétánál. Nem hívatlanul jött vagy magától. Isten küldte Fia előtt, hogy kopogtasson, ébresszen, mondván: Tárjátok ki kaput, ajtót, itt a rég várt Szabadító. Ébredjetek, lám feltetszett az új nap. Emberré lett az örök Isten. Talpra, míg nem késő! – Neve is sokat ér: *János*, azaz kegyelemben gazdag. Nem lehetett csak úgy vaktában elnevezni. Olyan nevet kellett kapnia, amely magán hordja, amit kifejez.”

► **Luther Márton:**

Jer, örvendjünk, keresztények!
(Szabó József fordítása)

ADVENT HARMADIK VASÁRNAPJA – 5MÓZ 5,6A.7-10

Krisztus tanúkat küld maga előtt

Menthetetlenül indulatossá válok, ha regényesített Bibliát olvasok, hallok vagy látok. Még akkor is, ha netalán jó szándék vezeti azokat, akik a Szentírás szükségességét szeretnék könnyebben érthetővé hígítani, a vélt „fehér foltokat” kitölteni. Most mégis szabadjára ereszttem a fantáziámat, noha tudom, hogy igénkben a törvényen és nem a körülményeken van a hangsúly.

Próbálom elképzelni Áron istenszobrának körülményeit. Látom azt a szokatlan készséget, ahogyan a nők szedik le magukról kedvenc ékszereiket. Látom a nyersanyaggá lefokozott aranykupacot. De nem tudom elképzelni, hogy ne szóltak volna bele a kivitelezésbe. Joggal mondhatták: az enyéből is készül, nekem is lehet beleszólásom. Áron pedig a maga és népe intenciója szerint kontrárad. Talán ide is érvényes 2Móz 32,35 ítélete: „*A nép elvadult, mert Áron hagyta őket elvadulni.*”

Ami elkészült, borjúformára sikeredett, egyiptomi emlékek hatása alatt. Nem olyan nagy, nem is annyira mutatós, mint az „etalon” Áron és népe mégis elégedett, mert a szobrász felszabadult a rá nehezedő nyomás alól, a népek pedig volt mit körül-táncolni. Kicsi ugyan az isten, de ez a jó: emberméretű. Nem nő föléjük, közéjük való. Hordozni sem nehéz. Megfelelő.

De ideje elzárni a fantázia csapját. A regény lehet érdekes, mégis a tény-

re kell figyelni: Isten gondoskodik tanúkról, hogy ne a kívánságaink, vágyaink öntőformájából várjuk a privát istenünket. Ha így teszünk, megisszuk a levét (2Móz 32,20).

Mózes az egyetlen, igaz Isten tanúja. Nem szabad Áron és Mózes személyében a pap és a próféta szükségzerű ellentétét látnunk. Mózes, a tanú, éppen elég példát szolgáltat ennek a feltevésnek a tarthatatlanságára. A tanú azért erős és hajthatatlan, mert a gazdája erős és irgalmas. Attól hiteles, hogy Isten szentségéről és irgalmasságáról vall. Saját szentségtelenségét is Isten irgalmára bízta.

A vasárnap evangéliumában is tanúról hallunk. Méghozzá Jézus szájából. Keresztelő Jánosról van szó, a bebörtönzöttről. Azért rab és halálra szánt, mert Heródes szemére lobbantotta vétkét. De Isten akaratát való tanúskodásának máshol van a csúcsa: ott, ahol Jézus Krisztusról vall. Tanúságtétele minden vasárnap felszendül az úrvacsorai oltárnál: „*Íme, az Isten Báránya, aki hordozza a világ bűnét!*” (Jn 1,29)

Nem rettenthetetlen hős, bizonytalankodását sem szégyenli, nem hivatkozik arra, hogy tanúskodása nyomán tanítványjelöltek sora indult Jézus felé. A tanú rászorult a pártatlan Tanú üzenetére: ne a maga sorsának alakulásából ítéljen Jézusról. Ne kétkedjen: nem tévedett, tanúskodásával nem hamarkodta el a dolgot,

A VASÁRNAP IGÉJE

másokat sem vezetett félre. Megtette a dolgát.

Krisztus Isten irgalmáról tanúskodik. Jánosra is áll, amit Krisztus mással tesz. Menjen az útján békecséggel, az Isten Báránya az elbizonytalanodott tanú nyomorúságát is hordozza. Mögötte is az Úr az erős. A Tanú tanúskodik a tanúról. Azok előtt is, akik Keresztelő elbizonytalanodása hallatán hajlamosak lennének feledni, ki nek a tanúskodása nyomán indult Jézus felé. Vagy a maguk nyomorúságát próbálják mentesíteni azzal, hogy még Keresztelő sem volt ment a megingástól, kételyektől.

Krisztus az igazi Tanú, akinek a hűségét és irgalmát semmiféle hitbéli elbizonytalanodás nem írhatja felül. Ő „tud és akar segíteni” (Énekem az Úr 7,3). Nem veti meg, nem szégyelli, nem írja le győtrődvé kérdező tanúját, hanem magához öleli. Azokkal együtt, akiket a tanú elbizonytalanodása a maguk Krisztus-hitének az elbizonytalanodásához vezethetne. Nem lehet betelni a *Zsidókhoz írt levél* krisztológiai csodálatos vallomásával: „...nem szégyelli őket testvéreinek nevezni...” Népét így mutatja be Istennek: „*Íme, itt vagyok, én és a gyermekek, aki-*

ket az Isten adott nekem.” (Zsid 2,11.13) Még a megroggyant hitű tanút is a magának vallja Krisztus!

Az epistolában Pál is tanúnak vallja magát, munkatársaival együtt. Nem magánvallalkozásba kezdtek Krisztus hirdetésével, Krisztus maga rendelte őt és őket tanúként. Ezért olyan öntudatos a hangja. Hűséges, és hűséget remél. Mércéként az egyetlen tekintély mércéje elé áll. Nem veti meg a gyülekezet véleményét, hanem arra inti őket, hogy magukat is az érettük is tanúskodó Krisztus irgalmára bízzák.

Advent harmadik vasárnapján az eljött, a köztünk lévő és a dicsőségben eljövendő Krisztus a „tanúk fellegével” vesz körül bennünket. Általuk ő maga tanúskodik irgalmas hatalmáról. Ne vessük meg tanúit esendő voltuk miatt. Krisztusért hallgassunk rájuk, amíg Krisztus el nem jön, hogy tanúit leváltva ölelte haloljon meg minden és mindenki.

■ FEHÉR KÁROLY

Imádkozunk! Urunk, áldunk mindazokért, akiknek a tanúskodása nyomán magad felé vonzottál bennünket. Köszönjük, hogy népedet is arra szánod, hogy rólad valljon. Bocsdát meg bizonytalankodásunkat és engedetlenségünket. Irgalmmal tedd egyházzadat szavahihető tanúddá, hogy amikor eljössz, ne ellenünk, ítéletünkre kelljen tanúskodnod. Ámen.

Istennek szent Fia

CANTATE

nekultúra jegyeit viseli magán. A dallam ismertségét és közkedveltségét jelzi, hogy 1501 óta a cseh testvérek *cseh* nyelvű énekeskönyveiben is szerepel.

A német és a magyar énekeskönyv dallamvariánsa néhány helyen eltér egymástól. A hat szótagú sorokból álló, hatsoros strofa lendületet adja, hogy a sorok ritmusa lényegében azonos: négy rövidebb hang után következik két hosszabb, az első hangon (többnyire) melizmával. A dallam oszlopoi az alaphang (esz), valamint a felső és az alsó dominánshang (b' és b). Zeneileg három részre tagolódik. Az első rész hármashangzat-felbontás után skálamenettel érinti az oktávot, majd egy módosított hanggal a domináns hangnembe modulál. A második rész a hangterjedelem középső részét veszi igénybe, és az alsó dominánshangra hajlik le. A harmadik rész kezdete hasonlít a dallam indulására, majd fel-le lépegetve éri el az alaphangot.

Ugyanerre a dallamra még egy – szintén cseh (huszita) eredetű – adventi verset énekelhetünk: az *Itt a drága idő* (EÉ 134) gondolatmenete sokban hasonlít most tárgyalt énekünkre. Mindkettő énekkincsünk legértékesebb rétegéhez tartozik. Énekeljük minél gyakrabban!

■ ECSEDI ZSUSZA

Útegyengetés

Advent harmadik vasárnapján magunk előtt látjuk Keresztelő Jánost, aki megtérésre szólítja fel a sokaságot. Akik pedig az új élet útjára

akarnak lépni, azokat belemeríti a Jordán vizébe. Mai énekünk ezért emlékeztet bűneinkre, és ezért hirdeti nekünk a földre jött Üdvözítő kegyelmét, aki által van bűnbocsánat és szabadítás.

A reformáció korában írt szöveg az egyház megváltásról szóló tanításának tömény teológiai összefoglalása. Csupán az első versszak tanulmányozása kimeríthetné e rövid meditáció lehetőségeit. Megjelenik benne Jézus istenfűsága, a helyettes áldozat kérdése, az Úr Szolgája teológia, valamint a bűnről és a megváltásról szóló tanítás.

Az ének további versei személyesé teszik számunkra ezt a dogmatikai alapvetést. Aktualizálja az ének adventi várakozásunkat azzal a bizonyosságtétellel, hogy Jézus „még ma is jön hozzánk”. Ezért egyengeti az utat közöttünk a közeledő Megváltó között, hogy semmi ne akadályozza a találkozást. Ezt az útegyengetést így fogalmazza meg az ének írója: Jézus „Tanít kegyelméből, / Hogy megtérjünk bűnből”. Teszi ezt úgy, ahogy tette földi életében: szavaival, példázataival, az irgalmasság cselekedeteivel.

Hogyan válaszolhatunk Jézus közeledésére? Mi a tanítás helyes „visszajelzése”? Erről énekel a harma-

dik versszak: „valóságos hit és igaz reménység”. Ez a keresztény ember kötelessége és lehetősége.

Sajnálatos módon Johann Horn szövegéből a magyar fordításban kimaradt két versszak, amelyek a személyes megváltástudatot erősítik azokban, akik ezt az éneket szívből zengik az Úrnak. Csak tartalmilag idézem a harmadik versszak után következő sorokat: „A szentségekben saját magát adja nekik eledelül [ti. azoknak, »kik őt nem szégyenlik«], hogy szeretetét és jóakarát velünk tudassa.” Így válik világossá a hívő ember számára, mit is jelent Jézus valóságos jelenléte ebben a világban. Aki ugyanis tudatában van bűnös természetének, és vágyakozik a szabadításra, annak az élete szüntelen advent: várakozás Jézus megváltó kegyelmének közeledésére, amely felébreszti benne a reményt az újonnan születésre és az örök életre.

Az ének második fele az eljövendő advent felé fordítja figyelmünket. Így hangzik a másik kimaradt versszak tartalmi fordítása: „Hamarosan eljön utolsó napjuk, amikor lelkiüket a gonosztól megszabadítja, s őket az angyalok kórusához vezet”. Ez az Útegyengető feladata: elvezetni minket a mennyei Atyát dicsőítő seregébe.

S hogy ki ez az Útegyengető? Isten Szentlelke, akit maga Jézus küldött el hozzánk, hogy „szívünket józan vigyázásra készítse el”. Két advent között élünk: ismerjük a földre jött Jézust, hozzá ragaszkodunk, és várjuk a vele való boldog találkozást.

■ VETŐ ISTVÁN

Nyugdíjas lelkeszek adventi együttléte

▶ A decemberi hóesés, a csúszós utak ellenére szép számban gyülekeztek és üdvözölték látható örömmel egymást a Déli és az Északi Egyházkerület nyugdíjas lelkeszei és házastársaik az elmúlt hét péntek délelőttjén a Rózsák terei evangélikus kollégiumban. Az immár hagyományos adventi találkozón elsőként **Bence Imre**, a Budai Egyházmege esperese köszöntötte az idős szolgatársakat. Az eseményen részt vett a két egyházkerület püspöke, **Gáncs Péter** és **dr. Fabiny Tamás**, valamint **Győri Gábor**, a Pesti Egyházmege esperese is.

Az adventi gyertyafény mellett több mint ötven résztvevő emlékezett meg az elmúlt évben előrement szol-

és emeljétek fel a fejetekeket, mert közeliedik a megváltásokat” (Lk 21,28) – alapján tartotta meg áhítatát. „Sokszor előfordul az ember életében, hogy gond, nyomorúság görnyeszti, vagy akár külső hatalom akarja fejét meghajtani. Ennek a korosztálynak a lelkeszeitől különösen is elvárták életük során, hogy lehorgasztott fejével járjanak. De Jézus szava minden helyzetben arra biztat, hogy emeljük fel fejünket, és őreá tekintünk, aki a megváltást hozza számunkra. Isten lehajol hozzánk, és felemel akkor is, ha még a fejünket sem tudjuk fel emelni” – mondotta a püspök.

Károlyfalvi Zsolt, a találkozónak helyet adó kollégium igazgatója is köszöntötte a nyugdíjas lelkipásztorokat, majd az ott lakó diákok – **Szonda Panni** és **Gabi** zenével, **Kosera Lili** szavalattal, **Perecsenyi Patrik** búvészműtatványokkal – adtak kedves, élvezetes műsort.

dig nem láttam a világot” felismeréstől hajtva utazni kezd; megint más az egészségével kezd el fokozottabban törődni; és van, aki a család, az unokák felé fordul. Az aktív életből a nyugdíjaskorba való átlépés a férfiak számára nagyobb trauma, és egy lelkesz számára talán még nagyobb – állapította meg az előadó. „Az évek múlásával egyre tisztábban látom a dolgokat” – idézte fel ugyanakkor egy idősebb lelkesz mondatát, aki hozzátette: „Ez a tisztábban látás segíthet a belső tisztulásban, s e belső tisztulásával taníthat, tanít a lelkesz.”

„Miközben átadjuk tanításunkat a fiataloknak, kérdés, hogy mit viszünk át a túlsó partra. A kettő nem megy egymás nélkül... Készülni kell a nyugdíjaskorra... Menni kell tovább – talán egy új úton...” – az előadás utáni hozzászólások híven tükrözték a hallgatóság érdeklődését. „Ha mi a

gatársokról. „Imádkozunk elhunyt testvéreinkért, de egymásért is, tartunk a kapcsolatot egymással, amíg lehetséges, amíg itt vagyunk” – kérte **Missura Tibor**, a megemlékezés vezetője.

Fabiny Tamás az alkalomra szóló meghívó ígéje – „Egyenesedjétek fel,

A lélek ajándékainak átadása a fiatalabbaknak címmel tartott előadást **dr. Schneller István** egyetemi tanár, az Evangélikus Hittudományi Egyetem mesterszakos hallgatója. Négyféle modelljét mutatta be az öregkor megélésének. Van, aki feladatokat, munkát vállal; más az „ed-

fény felé tartunk, akkor egyre több fényt kellene bennünk látniuk a fiataloknak” – mondotta a téma zárásaként **Gáncs Péter**.

A találkozó végén az egyházkerületek vezetői ajándékokat adtak át, és ebédre invitálták a résztvevőket.

■ WISZKIDENSZKY ANDRÁS

2017 FELÉ

Lutheránus kincsek kattintásnyira

▶ **Tematikus Evangélikus naptár 2011-re**, sikeres vallási néprajzi konferencia, a Magyar Evangélikus Digitális Könyvtár első lépései, pályázat középiskolai újságok megjelenítésének támogatására, elfogadott logó- és arculatterv-pályázat – többek között ezekről a konkrét lépésekről számoltak be, illetve hoztak döntést a Magyarországi Evangélikus Egyház reformációi emlékbizottságának tagjai a legutóbbi, december 1-jei ülésükön. A testület áttekintette a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója alkalmából szervezendő rendezvénysorozat egyéb, folyamatban lévő terveit is. Az Északi Egyházkerület püspöki hivatalában zajlott tanácskozáson egyházunk több munkága is képviseltette magát.

A közel háromórás ülés egyik legfontosabb döntése értelmében a bizottság tagjai az evangélikus **Balás Gyula** formatervező iparművészt, a **Birch Design** tulajdonosát bízták meg – az általa benyújtott pályamunkák alapján – a **Reformáció 500** arculattervnek részletes kidolgozásával.

Az emlékbizottság pályázatokkal igyekszik támogatni a jubileumi felkészülést. Mivel a 2010. év témája a **Reformáció és nyilvánosság**, a testület – egyházunk országos irodájának oktatási osztályával közösen – oktatási intézményeink számára hirdet pályázatot, amelyen rendszeresen megjelenő iskolaújsággal lehet részt venni. (A pályázati felhívás lapunk e számának 4. oldalán olvasható.)

Már beérték az első gyümölcsei is a jubileumra való felkészülés 2009-ben megkezdett munkájának. A **Luther Kiadónál** megjelent 2011-es **Evangélikus naptár** – az emlékbizottság által kidolgozott és 2017-ig évekre lebontott tematikát követve – a **Tanulmányok** és az **Évfordulók** rovatában a **Reformáció és szabadság** téma köré csoportosított írásokat közöl.

A 2017-es jubileumi évre való tartalmi felkészülés részeként elkezdődött a magyarországi evangélikus művek digitalizálása – számolt be **dr. Hubert Gabriella**, a reformációi emlékbizottság egyháztörténelmi alcsop-

ortjának tagja. A munka első évi eredménye a reformációi emlékbizottság, az Evangélikus Országos Könyvtár és az Evangélikus Hittudományi Egyetem szellemi és pénzügyi támogatásával született meg. A mintegy tizenhétezer oldal digitalizálását az Arcanum Kft. készítette el (<http://www2.arcanum.hu/evangelikus>). A kétrétegű PDF formátumban digitalizált művek között megtalálhatóak monográfiák, **Payr Sándor** és **Zsilinszky Mihály** művei, a **Magyar Protestáns Egyháztörténelmi Adattár 1–15.** kötete, valamint a **Credo** folyóirat 1995–2009 közötti számai. 2011-ben **Payr Sándor** további műveit és a gyűlekezettörténeteket szeretné a bizottság – lehetőleg külső pályázat segítségével – digitalizáltatni.

Bogdányi Gábornak, az internet-munkacsoport vezetőjének a munkája révén az evangélikus digitális könyvtár az evangélikus egyház szervere is őrzi, illetve ingyenesen, kereshető formában közzéteszi: <http://medk.lutheran.hu>. (Elérhető a <http://www.evangelikus.hu>, illetve a <http://reformacio.500.hu> portálon a MEDK föltre kattintva is.) Az Országos Széchényi Könyvtár, a Luther Kiadó vagy mások által az interneten közzétett evangélikus műveket linkek segítségével lehet elérni.

■ – BODAZS –

Titkosszolgálat és titkos szolgálat

A **WikiLeaks** nevű internetes portál az Egyesült Államok külügyminisztériumának több százezer oldalnyi titkos anyagát tette közzé a világhálón. Mindehhez persze törvénytelenül jutottak, ám e tény nem tompítja a diplomáciai botrány életét. A dekódolt szövegek nemcsak a politikacsinálás boszorkánykonyhájába engednek bepillantást, hanem feltárják azt a cinizmust és gőgöt is, amellyel a világhatalom némi képviselője más országokra és azok vezetőire tekint.

Az talán még nem annyira különös, hogy ellenérdekelt felekről bántó édességgel írnak, ám a jelentésekben az úgynevezett szövetségesek is gúnyos felhanggal szerepelnek. A karcos megjegyzések súlyos sebeket ejtenek egyének és nemzetek méltóságán, és akkor még nem szóltunk a magánszféra gyakori megsértéséről. A jelentések feltárják diktátor hajlamú vezetők rigolyáit, titkos szerelmi viszonyait vagy alkoholizmusát, ugyanakkor meglepő módon minősítenek olyan kormány- és államfőket, akikről a hivatalos Amerika egészen más hangon beszél. Így lesz a jelenlegi

angol miniszterelnök „pehelysúlyú”, a korábbi pedig „ingatag”, a német kancellár asszony „teflon”, aki kerüli a kockázatokat, az olasz miniszterelnök „haszontalan, hiú és eredménytelen”, Oroszország legerősebb politikusa pedig „alfahím”.

Szupertitkos jelentések készültek egyházakról és vallási közösségekről is. Ebben a körben említhetjük a legutóbbi pápaválasztással kapcsolatos bizalmas információkat, valamint különböző keresztény, zsidó vagy éppen iszlám közösségekről való adatgyűjtést.

A számítógépes rendszereket feltörő hackereknek és az internet kínálta nyilvánosságnak köszönhetően ma milliók olvashatják azt, amit valaki a legtitkosabb közlésnek szánt. Beteljesült – legalábbis formailag – Jézusnak a nyilvánosságra utaló szava, amely szerint amit fülbe súgva mondanak, azt a háztetőkről hirdetik majd...

A világ pedig joggal botránkozik meg azon, hogy diplomaták lényegében kémtevékenységet is folytatnak. Ráadásul nem is önszorgalomból, hiszen az ENSZ-hez akkreditált amerikai munkatársakat is

külügyminiszterük utasította arra, hogy a szervezet főtítkáról adatokat gyűjtsenek. A hazánkban működő amerikai diplomatáknak a választások előtt „jelenlegi és majdani vezetőkről” kellett értesítéseket bizalmasan a State Departmentbe szállítaniuk. A **The Guardian** szerint onnan „biometrikus adatokat” is kértek, ami gyakorlatilag ujjlenyomatokat jelent, ám utóbb a rejtjelezett szöveget „biográfiai”, vagyis életrajzi adatokként dekódolták. Tény azonban, hogy a diplomatáknak meg kellett szerezniük bizonyos telefonszámokat és e-mail kódokat, továbbá jellegzetességeket politikusok személyiségéről, tanácsadói és baráti köréről, egészségi állapotáról és sebezhetőségéről. Az óhatatlanul a hírszerzés területére terelt diplomaták nemcsak a Magyar Gárdáról

küldtek titkos jelentéseket, hanem a határon túli magyar kisebbségekről és hazánk jövő évi EU-elnökséggel kapcsolatos elképzeléseiről is.

Mindez messze túllépi a diplomatákkal kapcsolatban általánosan elfogadott tevékenységek kereteit. Ez ugyanolyan „tiltott határátlépés”, mint amelyre egyháznak tényfeltáró bizottsága mutat rá több esetben, amikor is lelkeszek tévedtek a hírszerzés területére. Ismét csak Jézus szavára utalok a fülbe súgásról és a háztetők széles nyilvánosságáról.

Mert előbb-utóbb minden kiderül. Illetve van, ami mégsem. A közel-múltban egy másik sajtóhírről is találkozhattunk: **Németh Miklós** volt miniszterelnök elmondta, hogy **Kádár János** nem sokkal halála előtt – felesége kérésére – meggyónt. „Máriska néni papot hívatott hozzá” – állította Németh. Ebben az összefüggésben nem élcélődnék azon, hogy az akkor már leéptült politikusnak bizonyára volt is mit meggyónnia. Hanem egyszerűen csak csöndes örömmel szeretnék hangot adni, hogy – ha valóban így történt – egy pap azt tette, amire hivatása kötelezte: megtar-

totta a gyónási titkot. A birtokába jutott információt nem használta fel politikai vagy üzleti célra, nem adta át a bulvármédiának.

Sok olyan **titkos szolgálatunk** van, amely nem tartozik a nyilvánosságra. Mindaz, ami abban a gyónásban elhangzott, maradjon kettőjük titka, és persze az Úristéné.

A **WikiLeaks** négy százezer oldalnyi titkos információt hozott nyilvánosságra. Ez a politika és a média területe. Talán mégiscsak különbözik ettől az egyházak világa. A botrányt okozó sok millió mondattal szemben csupán négy szó, a lelkeszi eskü részésként: „A lelkipásztori titkot megőrzöm.” Titkos szolgálat és titkosszolgálat: ég és föld.

Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület

Újtemplomi csillagvárás

2010

(A második gyertya)

„Mikor arra vágyasz, hogy észrevegyenek, megértsenek és szeressenek, tudd, hogy a többiek is erre vágnak” – írta *Tatiosz*. Szeretet és megértés. Létezésünk alapja. Őszintén keressük azokat a találkozásokat, amelyekben megélhetjük, hogy szeretjük és megértjük egymást.

Az ilyen értékes kapcsolatok komoly munkát, energiabefektetést igényelnek mindkét féltől. Ezt a kiolthatatlan, mélyen emberi vágyat ajándékba kaptuk Istentől, aki a földi élet hajnalán így szólt: „Nem jó az embernek egyedül lenni, alkotok hozzáillő segítő társat.” (1Móz 2,18)

A Szarvas-Újtemplomi Evangélikus Egyházközség tagjai az adventi gyertyagyújtással hétről hétre ebben a reménységben gyűlnek össze. Minden ének, vers, adventi gondolat, amely templomuk udvarán elhangzik, újabb ajándék az úton a betlehemi jászol felé. Minden – szeretettel elkészített étel és meleg ital mellett elhangzott – kedves szó arról beszél, hogy mindannyian a szeretet és megértés iránti szomjunkt

igyekezünk oltani életünkben. Szeretnénk megélni a fenti idézet titkát és tekintetünket önmagunkról a másik ember felé fordítani.

Kedves szívfoltja volt a második adventi estének, amikor felbukkant a Mikulás, és az ajándékok kiosztása után egy kedves történettel is meglepte a népes gyereksereget. Vidám, családias hangulatban töltötték el az egybegyűltek ezt az estét is, örültek minden betérő szarvasinak. Hiszen együtt haladunk ezen a különös betlehemi úton, visszük, ami a szívünkben van, örömet és bánatot, a szeretet, a megértés és a „jóság síró vágyát” (*Ady*).

Keressük a saját ünnepünket. „Minden szívből szóló karácsonyi énekekben, kandalló ropogásában és melegében, az ünnepi ebéd közben, a beszélgetésben és nevetésben, minden képeslapban, amit egy barát vagy a család küldött.” Mert „minden, amit ebből meghallunk, és elgondolkodtat bennünket, az maga a szeretet” (*Noreen Braman*).

■ LACZI ANIKÓ

Advent a protestáns szakkollégiumban

Kivételesen nem szakmai előadásra gyűltek össze a budapesti Protestáns Felsőoktatási Szakkollégium lakói december 3-án, pénteken délután, hanem az ige körüli elcsendesedésre, éneklésre és csoportos beszélgetésre.

Az első alkalommal megszervezett csendesnapot *Bojársky Eszter* tanulmányi igazgató, *Négyesi Adrienn* református és *Kulcsár Márton* evangélikus spirituális szervezte. A hétvégi időpont ellenére a száztíz fős kollégium lakóinak mintegy harmada

vett részt az együttléten, amely *dr. Fabiny Tamás* áhítatával kezdődött.

Az Északi Egyházkerület püspöke Tit 2,11 alapján hívta fel a jelenlévők figyelmét, hogy az ünneplés a keresztények számára nem a kikapcsolódást kell, hogy jelentse, hanem a *bekapcsolódást* Isten népének életébe. Az adventi ünneplés központja az *idnapra*, az üdvösség napjára való készülődés.

Az igei gondolatok meghallgatása után három csoportra oszlottak a diákok, hogy az Immanuel (Velünk az

Isten) témakört részletesebben is körüljárhassák. A beszámoló után az együttléten Négyesi Adrienn áhítatával zárult, mely mintegy összefoglalta a csoportos beszélgetésekben elhangzottakat.

Kulcsár Márton spirituális szerint az első visszajelzések biztatóak, a diákok lelkesen fogadták a kezdeményezést, és reménység szerint kellően feltöltödvé nézhetnek a vésszen közelgő vizsgaidőszak elé.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Egyházak és a soros uniós elnökség

Közgyűlést tartott az ökumenikus tanács

► **Évi rendes közgyűlést tartotta december 6-án a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT). A tíz tagegyház és további tizenhét együttműködő egyház és egyházakhoz kötődő társadalmi szervezet által alkotott közösség ebben az esztendőben az európai integrációval és konkrétan a januártól soros magyar uniós elnökséggel kapcsolatos egyházi, ökumenikus kihívásokat, lehetőségeket és teendőket is számba vette.**

Elsőként *dr. Fazakas Sándor* teológus, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem rektora tartott előadást azokról az elvi, teológiai megfontolásokról, amelyek alapjául szolgálhatnak állam és egyház, politika és spiritualitás, keresztény bizonyítgatás és tisztas közélet helyénvaló kapcsolatának. Minderről természetesen az európai integráció és Magyarország következő hat hónapban betöltendő különleges szerepének összefüggésében szólt.

Pröhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője, a Külügyminisztérium helyettes államtitkára előadásában azokra a változásokra mutatott rá, amelyek az európai integráció folyamatában a pusztán technokratikus szempontokat figyelembe vevő időszaktól a különböző vallási és kulturális elemek által meghatározott,

bonyolult jelenünkhöz vezettek. Beszámolt azokról a területekről, amelyek nyilván elkerülhetetlenül meghatározzák az EU közeljövőjét. Ilyenek a kulturális pluralitás, a romakérdés, a gazdasági felzárkózás, a nemzetállami és regionális felelősség.

Rüdiger Noll, az Európai Egyházak Konferenciája Egyház és Társadalom Bizottságának igazgatója arról számolt be, hogy az uniós elnökséget adó országok egyháza milyen lehetőségekkel és feladatokkal szembesülnek az elnökség időszakában. Kiemelte az egyházak szerepét abban a tekintetben, hogy a távolinak tűnő és megfoghatatlan európai intézmények és döntéseik hogyan kerülhetnek közelebb az emberek mindennapi életéhez és gondolataihoz. Örömet fejezte ki, hogy a magyarországi egyházak képesek nemzeti és nemzetközi ökumenikus összefogásban szem-

besülni mind a kihívásokkal, mind pedig a lehetőségekkel.

Hámori Ádám, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának európai integrációval foglalkozó irodai munkatársa a már körvonalazódott, konkrét tervekről számolt be. Ennek alapján a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa elkötelezte magát arra, hogy a 2011-es ökumenikus imahét megnyitóját istentisztelettel a soros magyar EU-elnökség egyházi megnyitójaként ünnepli. Találkozót szorgalmaz a tagegyházak vezetői, valamint a magyar kormány, az európai intézmények és az intézményekhez kötődő nemzetközi egyházi szervezetek képviselői között januárban. Elfogadta az Európai Egyházak Konferenciájának meghívását egy februári brüsszeli látogatásra, továbbá tervbe vette három – a tavasz folyamán tartandó – konferenciának a megszervezését a közép-európai megbékélés, a romamisszió és a családmiszió témakörében.

A közgyűlés a délutáni órákban meghallgatta az elnöki beszámolót, a főtávkari jelentést, a pénzügyi tájékoztatást, és a ciklus végéig választással betöltötté a számvizsgáló bizottságában megüresedett pozíciót.

■ DR. BÓNA ZOLTÁN,
a MEÖT főtávkára

Bibliaverseny fogvatartottaknak

► **Advent második vasárnapjának délutánján rendezték meg a magyar büntetés-végrehajtás intézeteiben a harmadik országos bibliaismereti versenyt. Ezen huszonkilenc börtönben közel ezerkétszáz fogvatartott adott számot felkészültségéről.**

A Börtönlelkészek Magyarországi Szervezete és a Magyar Testvéri Börtöntársaság – *Roszik Gábor* elnök vezetésével – a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságával egyetemben szervezte meg idén is az országos bibliaismereti versenyt a fogvatartottaknak.

A vetélkedőre kiadott munkafüzetben negyven kérdésre kellett választ adniuk a versenyzőknek. Húsz kérdés *Zsoltárok* 1–25-re, húsz kérdés *Máté evangéliumára* vonatkozott. A feladványokat idén *Szénási Jonathán Sándor* baracskai és *Koroknai András* nagyfai börtönlelkész állította össze. A vetélkedőre az adott intézet börtönlelkésze készítette föl a résztvevőket. Az első öt helyezett parancsnoki jutalomban, a többi versenyző nevelői dicséretben részesül.

Hároméves tapasztalat, hogy a

fogvatartottak egyre nagyobb számban érdeklődnek a vetélkedő iránt, ezért nem egy intézetben elővetélkedőt kellett tartani, hogy a legjobbakat lehessen a döntőre, azaz az adventvasárnapi versenyre bocsátani.

tézetparancsnok köszöntését és jókívánságát.

A parancsnoki épület alkalomhoz illően berendezett dísztermében másfél óra állott a fogvatartottak rendelkezésére, hogy megválaszolják a

FOTÓ: BEKEFY LAJOS

Például a Pálhalmi Országos Büntetés-végrehajtási Intézetben negyvenen vettek részt a nemes versengésben, közöttük tizenöt nő. Az alkalmat *dr. Békefy Lajos* börtönlelkész adventi elmélkedése, imádsága és a női kórus éneklése vezette be. A börtönlelkész átadta a jelenlévőknek *Schmehl János* büntetés-végrehajtási dandártábornok, in-

munkafüzet tesztkérdéseit. Az egy óra után tartott ötperces szünetben az egyik fogvatartott adventi verset szavalt, egy másik gitárjátékával, éneklésével szerzett örömet a jelenlévőknek. Adventi énekének visszatérő refrénje sokáig visszhangzott a résztvevők szívében: „Jézus vár, Jézus vár...”

■ (DRB-RKL)

HIRDETÉS

2017 FELÉ – REFORMÁCIÓ ÉS NYILVÁNOSSÁG

Iskolaújságok versenye • Pályázati kiírás

A Magyarországi Evangélikus Egyház reformációi emlékbizottsága és Országos Irodájának Oktatási Osztálya 2010-ben, a *Reformáció és nyilvánosság* címet viselő évben pályázatot ír ki evangélikus oktatási intézményeink számára.

A pályázaton rendszeres megjelenésű iskolaújsággal lehet részt venni.

A pályázatra beküldendő az adott intézmény újságjának legfrissebb és két tetszőleges korábbi száma, két-két példányban, valamint a kitöltött intézményi adatlap.

A pályázatot postán vagy személyesen lehet benyújtani az országos iroda oktatási osztályára, a 1085 Budapest, Üllői út 24. címre. A borítékra írják rá: „Iskolaújság”.

Határidő: december 20.

A pályázat első három helyezettjét a reformációi emlékbizottság lapkiadási támogatásban részesíti az alábbi összegekkel: 1. helyezett: 125 000 forint, 2. helyezett: 100 000 forint, 3. helyezett: 75 000 forint.

Dr. Fabiny Tamás püspök, Hajdó Ákos osztályvezető

HIRDETÉS

J.S. Bach
Kodály
Bartók

ADVENTI JÓTÉKONYSÁGI KONCERT

December 16-án este 6 órakor a Fásori Evangélikus Templomban

FASSANG LÁSZLÓ

VII.KER. VÁROSLIGETI FASOR 17.

ORGONA

CSELLÓ

KONCERT

ROHMAN DITTA

Hozzájárulásával a nehéz sorsú gyermekek Karácsonyát támogatja

Várakozás és reménység

Oktatási intézményeink munkatársainak eszmecsereje

► Már hagyományosnak tekinthető adventi konferenciájukra gyűltek össze november 29–30-án oktatási intézményeink vezetői és munkatársai Révfülöpon, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. Várakozás és reménység: talán ez a két szó fejezi ki legjobban az együtt-lét hangulatát. Az adventi örömteli várakozás mellett fokozott figyelem és érdeklődés volt tapasztalható az oktatásban várható változások iránt. A konferencia házigazdája Hajdó Ákos, egyházunk oktatási osztályának vezetője volt. Megtisztelte jelenlétével a rendezvényt egyházunk leköszönő, illetve új elnök-püspöke, Ittész János és Gáncs Péter is.

gatósgág élénk figyelemmel követte az előadásokat, sok érdekes kérdés merült fel, a válaszok is továbbgondolásra készítették.

A délutáni programra megérkeztek az intézmények tantárgygondozói, akik – a vezetőikkel együtt – a tanév feladatai mellett a közös gondolkodás, a várható szakpolitikai intézkedésekre való felkészülés-felkészítés fontosságáról szölkáltak. Vázolták szakterületük továbbképzési formáit, a pedagógusokkal való kapcsolattartás lehetőségeit, kérve az intézményve-

FOTO: BUDI ROBERT

A tanácskozás Deák Lászlónak, az orosházi gyülekezet igazgató lelkészének 2Pt 1,10 alapján tartott áhítatával kezdődött. A délelőtti programban speciális, de egyre fontosabb kérdéskör került előtérbe: a problémákkal küszködő, különösen a sajátos nevelési igényű gyerekek beilleszkedési lehetőségeiről volt szó a keresztyén pedagógus szemszögéből.

A két előadó, Horváth Ernő gyógy-pedagógus tanár és Frühwirthné Payrits Marianna klinikai szakpszichológus a soproni Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola munkatársai. Referátumaikat (*Jelek a tanulási zavarok tekintetében, illetve Jelek körülöttünk és bennünk – mire figyeljen a pedagógus?* címmel) a szakértelem, a gyakorlati tapasztalatok, a közérthető és érdekes felépítés, a sodró lendület mellett az elkötelezett, hitét őszintén megvalló keresztyén ember kisugárzása tette hitelessé. Mindketten kihangsúlyozták a szakszerűség mellett az elfogadás és a szeretet fontosságát. A hall-

zetők támogatását. Testvéri légkörben élénk beszélgetés, vita alakult ki a szűkre szabott időkeretben.

Orlovits Gábor, az oktatási osztály gazdasági referense a finanszírozással, normatívaigényléssel kapcsolatban várható változásokról tájékoztatta az igazgatókat, óvodavezetőket.

A tartalmas szakmai programot a szombathelyi Reményik Sándor Ál-

talános Iskola Suliszínpadának műsora követte *Szakíts, ha tudsz* címmel. A gyermekjátékra utaló cím és a keretjáték könnyedsége komoly, elgondolkodtató tanulságokat rejtett: a téma ugyanis Trianon volt – gyermekszemmel, mély tartalommal, kitűnő előadásban, melyet a hallgatóság vastappsal köszönt meg.

Vacsora után került sor a Péterfy Sándor-díj átadására. Az elismerést ebben az évben Fellegvári Zoltán, a miskolci Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola igazgatója kapta. Az első nap programját Ittész János püspök áhítata zárta.

A második napon Kákay István országos irodaigazgató bemutatta a külügyi osztály új munkatársát, Révész Ritát. A bajor–magyar oktatási kapcsolatok új referense ezután az együttműködés 2010. évi eseményeiről szölk, intézményekre lebontva.

Rövid szünet következett, majd Kerpen Gábor, az Oktatási Hivatal újonnan kinevezett elnöke tartott színes, érdekesítő, fontos információkat közvetítő előadást. Felvázolta az általa preferált, érték- és pedagógus-központú, humanizált hivatal képét, melynek legfontosabb feladata az intézmények segítése lesz. Több, változtatást igénylő feladat közül kiemelte a komplex mérési-értékelési rendszer fontosságát, mely az intézmények szakmai munkáját tartja elsődlegesnek.

Természetes, hogy nagy érdeklődés kísérte a pedagógus-életpályamodell kialakításának koncepcióját; a cél a pedagóguspálya tekintélyének helyreállítása erkölcsi és anyagi téren. Ez vonatkozik a felsőoktatásban a pedagógusképzésre, az intézményekben dolgozó pedagógusok szakmai munkájának megítélésére, elismerésére, differenciálására egyaránt.

A konferencia úrvacsorai istentisztelettel zárult, melyen Gáncs Péter elnök-püspök hirdette Isten ígését.

■ JANCSÓ KÁLMÁNNÉ

Istenes versek bemutatója

„Mindenség egynapi vándora. / Sírkövektől szíve nehéz. / Papírlap kusza soraiba / a messzi Isten belenez” – így foglalja össze négy sorban val-

Nem véletlen, hogy az örömmel tarkított és szomorúságtól megpróbált életúton a Teremtőnek, a hitnek, az evangélikusságnak olyan

si Félix Lajos szülővárosában, Hódmezővásárhelyen került sor. A Németh László Városi Könyvtár olvasótermében december 3-án, pénte-

Zsigmond Zoltán zongoraművész, Kendeh K. Péter, a Luther Kiadó igazgatója, Havas Judit előadóművész és Fenyvesi Félix Lajos író, költő

lomasát önmagáról, életéről és Isten-szeretetről a *Költő* című versében Fenyvesi Félix Lajos költő, publicista, a Protestáns Újságírók Szövetségének idén Rát Mátyás-életműdíjjal kitüntetett tagja.

fontos szerep jutott... Az *Evangélikus Élet* publicistájának a napokban istenes verseket tartalmazó kötete jelent meg a Luther Kiadó gondozásában. Az *Egy régi templomra* című könyv vidéki bemutatójára Fenyve-

ken este közel félszázán gyűltek össze, hogy – régi vagy új ismerősként – a versek és a zene segítségével együtt kalandozzanak egy órát a művészet világában.

■ BODA ZSUZSA felvétele

Karácsonyi keresztyén könyvkavalkád

A Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány szervezésében ebben az évben is megtartották a közkedvelt keresztyén karácsonyi könyvvásárt.

A több mint negyven részt vevő könyves vállalkozás között egyházunk Luther Kiadója is széles választékkal várta a vásárlókat. Legnépsze-

December 3–4-én ez alkalommal is a budapesti Lónyay Utcai Református Gimnázium adott otthont a hitébresztő-hitmélyítő kiadványok segrszemléjének.

rűbb kiadványunk ezúttal is a biblia-olvasó *Útmutató* volt, amelyet nem csak a felekezetünkhöz tartozók kerestek célirányosan.

■ MÉSZÁROS GÁBOR felvétele

József Attilára emlékeztek

► A 20. század talán legnagyobb hatású magyar poétája 1937. december 3-án hunyt el tragikus hirtelenséggel. A pápai Nagy László Kör december 3-án adventi irodalmi ankétra, kötetlen József Attila-émlékestre invitálta az érdeklődőket a helyi pedagógus művelődési otthonba, hogy versek felolvasásával és a költő életéről való elmélkedéssel tegyék emlékeztetővé az évfordulót.

levelében jelezte Radvánszky Albertnek, az evangélikus egyház egyetemes felügyelőjének: „szeretnék részt venni a pályázaton” – azon, amelyet az egyház Luther Márton Eineszte Burg ist unser Gott kezdetű himnuszának megfelelő fordítására írt ki. (József Attila műfordítása az *Evangélikus énekeskönyv* 256. énekeként ismert.)

Az esten elhangzott, hogy a Kossuth-díjas Nagy László költő számára pápai diákként 1941 adventje József Attila költészetének jegyében telt: akkor nem volt számára áhíto-tabb könyv a karácsonyi kirakatban, mint egy sötétzöld táblás, arany címbetűs József Attila-verseskötet. A református kollégiumból naponta odavonzotta a könyv a fiatal Nagy Lászlót, s minél többször meglátogat-

Az esten az irodalombarátok Gosztola István Pro Cultura díszokleveles versmondó és Kerecsényi Zoltán körvezető segítségével tekinthettek be József Attila költészetébe.

A bensőséges alkalmon – többek mellett – Varga György nyugalmazott evangélikus esperes is megosztotta versélményeit József Attilával kapcsolatosan. Feleségével fel is olvastak egyet-egyét a költő istenes versei közül, illetve megismertették a jelenlétükkel azt a kevésbé ismert tény, hogy a költő műfordítóként Hódmezővásárhelyről 1934-ben írt

ta, annál inkább akarta. Végül sikerült megszereznie a kötetet: eladta két lovas vízfestményét, és eljárt egy keramikushoz karácsonyi szobrocskákat színeztetni. „Sok Mária-szemöldököt, Jézuska-rózsaszínt, számárszürkét” kellett megfestenie – írta a költő –, mire összegyűlt a könyv ára, és megvásárolhatta.

► EvÉlet-infó

HIRDETÉS

Szeretettel hívjuk és várjuk Önt Fenyvesi Félix Lajos *Egy régi templomra* című kötetének bemutatójára december 14-én, kedden 18 órára a Lita könyvszalomba (1014 Budapest, Hess András tér 4.). Bevezetőt mond Kendeh K. Péter, a Luther Kiadó igazgatója. Közreműködik: Havas Judit előadóművész és Szabados György zeneszerző, zongoraművész.

Füstölgő

(A közelmúlt noteszlapjaiból)

Nyelvelés

A MÁV-magyar és a postamagyar után – e nyelveket kizárólag az adott szakterület munkatársai értik, ha értik – újabb vadhajtást hozott édes anyanyelvünk egyre terebélyesedő bikkfája: az áentézmagyarét. Az alábbi (fa)gyöngyöket egy körlevélből idézem: „...meghatározzuk... az un. *élevonalat*. Ez alatt azt a bevételt értjük, ami felett a rendelés már nem veszteséges. Amennyiben a rendelés az élevelonalon felül van, a nyereség 1/3-át a rendelés kapja (=osztónzó), a 2/3-a központi amortizációpótlásra és a fejlesztésre fordítjuk.” S ezen új hajtás legszebb virága: „...a rendelésen dolgozó ponttermelők (sic!) révén befolyó összegeket összeadjuk és azt a helyi kollektíva havi javaslata alapján osztjuk meg az asszisztensek között.”

Ugye, érthető?

Kettő

Pista bácsitól, a holokausztot túlélő öreg boltostól hallottam először így használni: „Igenis nagysasszony, kettő darab rendel!”

Gyermekként még mulatságosnak tartottam, de ami manapság elhangzik – az már több kettőnél! Írjuk, olvassuk, mondjuk, halljuk: „Kettő darab menettértit kérek...” (az állomáson). „Krisztus harminckettő éves korában...” (vizsgán). „Az expedíciónak kettő darab regisztrált embere volt...” (interjúban), és sugározza kedvenc rádióadóm „a szavak erejével”: „Legközelebb tizenkettő órák mondunk híreket!”

A postáskisasszony még ki is oktat: mert félreérthető, hiszen könnyen lehet négynek vagy hétnek hallani! Ezt az érvelést még elfogadnám, de miért kell így is írnom: 2200, azaz kettőezerkettőszáz forint?

És ki az a vérmes, botfülű vízilabdarajongó, aki a kétezertizenkettes olimpia helyett hétezertizenkettőben szeretné kedvenc csapatát ismét a dobogó legmagasabb fokán látni?!

■ OZSVÁTH SÁNDOR

A HAZATÉRT MAGYAR

Amerigo Tot-emlékszoba a Koller Galériában

Kissé megkésve, de végleg hazatért Rómából egy hűséges magyar. A nagy szobrászművész – aki tavaly lett volna százéves –, *Amerigo Tot* utolsó lakásában, a budai Várban, a Tánccsics Mihály utca 5. alatt emlékszobát rendeztek be, ahol személyes tárgyain kívül szerszámjai, számos alkotása, illetve a róla megjelent kiadványok is láthatók.

A Fehérvárcsurgóról Tóth Imreként indult, Olaszországba menekült parasztfiú tehetségét hamar észrevették. Fölfelé suhanó csillagként ívelt pályája, megbecsült művészként dolgozott fogadott hazájában. Úgy, hogy soha nem felejtette el szülőföldjét, gyönyörű magyar anyanyelvét. A hatvanas évektől egyre többször látogatott haza, kiállításokat rendezett, köztéri műalkotásokat készített.

Több száz szobor, megannyi grafika, kerámia fémjelzi munkásságát. Életében siker és rajongás övezte; mára a feledés sűrű homályából villan elő a hatalmas életmű, amelyet Tóth Imre a teremtés lázában alkotott. Halála, 1984 óta az idő kikezdte műveit: elszíneződtek az alakok, letöredezték a bátor formák finom részei. Találón írta *Nemes Péter*, a mester alkotóvilágába kalauzol új kötetében: „A múltat nem csupán megte-remteni, de ápolni is kell.”

Az emlékszobának otthont adó Koller Galéria földszintjén Amerigo Tot lendületes vonalú grafikai láthatók. Egy golyóstollas önarckép (1941), monotípiák, a három Grácia dús keblű aktjai (1983). Ugyanez pirográniton fekete-arany nyomással (a Zsolnay-porcelángyár műhelyéből, 1984). A vitrinben régi rajzok, kopott vázlatfüzetek. A lépcső mellett, fölfelé „eligazító”, tenyérszerű grafikák, tü-neményes plasztikák, a willendorfi Vénusz parányi átköltése...

Főnt, a második emeleten az emlékszoba. A hármaskör közelében a *Csurgói Madonna* (1969) kerámia-változata. (Zárójelben jegyzem meg: innen nyílik a legszebb kilátás Buda-

pestre. Tündöklik a Duna, a hidak, körötte a kopott házak dzsungel.) Szobrok: a *Nyugalmasított birkózó* (1947) bronzfeje, a *Holdkóros* remek kompozíciója. Kerámiák: az *Asszonyok a tengerparton* (1981) nagyméretű, a szerelem szépségét hirdető lapjai. Domborítások: *Utolsó vacsora* (1938), *Pál disputája* (1970), a Biblia örök üzeneteinek modern megfogalmazása. A *Mag apoteózis*a a Szent István Egyetemen, Gödöllőn látható; az asztal mutatja, milyen hatalmas: 11,5-ször 13 méteres.

Fotók: együtt VI. Pál pápával a Szentatya személyes karácsonyi üdvözlőlapja (1977). A falon a képek szinte végigkísérik a szobrász munkás hétköznapjait: öntés közben, izmos jobb kézzel a magas aktokat formálja gipszből; cigarettázik, ami nagyon ritka; bajszosan néz ránk, a híres fekete-fehér ingben; s a végén, fáradtan ejti nagy erős kezét az ölébe. „Átdolgoztam az életemet!” – mondja tekintete.

Köszönet illeti a Koller Galériát, amiért az értéktörzés feladatára is vállalkozik.

Egy nagy magyar szobrász végleg hazatért. Megpihenni. Várja, hogy fölfedezzék, várja látogatóit. A fiatalokat, hogy elmondhassa: érdemes dolgozni, teremteni – nem reménytelen az élet!

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Száz éve született a színészdíva

A zsidómentő Karády Katalin

► **Nem volt különösebben szép vagy csinos, nem mondható kora kiemelkedő színészhetségének, sem énekesnőjének, mégis ő az, akire emlékezünk, még száz év múltán is, az ő nevét ismerik a fiatalabbak is. Karády Katalin, a magyar filmgyártás első igazi dívája éppen egy évszázada született.**

Életét legendák és rejtélyek övezik. Általánosságban ismert, hogy a negyvenes évek elejének leginkább foglalkoztatott filmszínésznője volt, idehaza 1949-ig léphetett színpadra, majd ellehetetlenítették. Emigrációba kényszerült. Életének utolsó huszonkét évét New Yorkban töltötte, ahol kalapszalont működtetett. Nyolcvanévesen hunyt el. Ezek a legismertebb tények Karády Katalinról.

Csak huszonhat évesen kezdett el színészetet tanulni. Dekoratív megjelenése, titokzatos, erotikus kisugárzása lény, mély hangja, szuggesztív egyénisége filmszerepekben érvényesült igazán.

Kanczler Katalin néven született 1910. december 8-án kőbányai munkáscsaládban; ő volt a legkisebb, hetedik gyermek. Cipésmester – és lóversenyfüggő – édesapja szigora elől menekült előbb a színjeladásokra, majd mindössze tizenhat évesen házasságba. Utóbbi – egy nála harminc évvel idősebb adóhivatali főtiszttel – csak pár hónapig tartott, míg a színház, a színpad örök szerelme maradt.

Egy újságíró, *Egyed Zoltán* fedezte fel tehetségét, *Cs. Aczél Ilona*, a neves színészpédagógus kezdte tanítani a szakma titkaira. Ennek révén került a Vigszínházba. A kezdetektől kedvező kritikákat kapott, mégis a mai napig leginkább a nevéhez köthető filmmel, az 1939-ben bemutatott, *Zilahy Lajos* regényéből készült *Halálos tavasszal* robbant be igazán.

A filmművészetben Karády megjelenése új korszakot indított el. A vígjátékokat felváltotta a melodráma, amelynek ő volt a legnagyobb sztárja. Filmjeiben gyakran alakítja a démonikus vampot, a mindenkinek tetszeni vágyó nőtipust, a végzet asszonyát, aki tragédiákat okoz környezetének, pusztulásba viszi a vele kapcsolatba kerülő férfiakat. Aki öl, akiért ölnek, és aki mindent felperesz, de maga is elég a szerelem tüzeiben. Ezt a szerepkört szinte neki találták ki, sejtelmes szépségéhez, mély hangjához.

1939 és 1943 között huszonkét filmet forgatott, hatalmas tempót diktáltak neki. Valóságos sztár volt, Mercedes gépkocsijával, új stílusú ruhakölteményeivel, egyedül tervezésű táskákkal. Golfozni járt, hajviselete stílust teremtett.

A háború éveiben zenés darabokban is bemutatkozott, színpadi sikerei ekkor voltak a leghangosabbak. Zenéi, slágerei a mai napig élnek, még a fiatalabbak is ismerik, dúdolják: „Ez lett a vesztünk, mind a ketőnk veszte”, „Hamvadó cigarettavég”, „Száz vágy muzsikál itt az éjben”, „Valahol Oroszországban”.

A néhány éven át tartó sikereknek és fényűzésnek a háború vetett véget. Előbb együtt bujkált vőlegényével, *Újszászy Istvánnal* – aki a második világháború alatt a magyar hírszerzést és kémelhárítást irányította *Horthy* vezérkarában, és a háborúból való kigrást készítette elő –, majd német fogságba estek. Karády mendőri fel-

ügyelet alá, később börtönbe került, vőlegényét valószínűleg kivégezték. A színésznő elleni vád az volt, hogy más vallásúknak segített. Annyi tudható, hogy lakásaiban üldözötte-

vevőket és az olyan helyeket, ahol magyarok megfordultak. Nem volt büszke arra, hogy üzletasszony lett belőle. Ahogy idősödött, még zárkóztabbá vált. Egészségi állapota

ket bűjtatott, és volt, akiért még Kistarcsát is megjárta, hogy kikönyörögje. Zsidó alkalmazottait nem bocsátotta el. Ezzel lett törvényszegő. Három hónapig vallatták a börtönben, fogait kiverték.

Amikor szabadon engedték, lakását kifosztva találta. Próbált új életet kezdeni. Hamar ismét színpadra állt. Operettekben játszott, de egyre kevesebb lehetőséget kapott. A lassan meginduló magyar filmgyártás tudomást sem vett róla, korábbi filmjeit, mint a polgári kultúra lenyomatait, betiltották.

A mellőzöttség, az egyre kilátástalanabb anyagi körülmények miatt döntött úgy, hogy elhagyja az országot. Disszidálását gondosan megszervezte. Előbb Bécsben, majd Salzburgban, Svájcban, és Brüsszelben élt. Hónapokat várt az amerikai vízumra, hiába. Azt beszélték, hogy lepaktált az oroszokkal. Ez a kémvád évtizedekig tartotta magát.

Támasza az a *Frank Irma* kalapszalontulajdonos lett, akivel már Pesten is egy fedél alatt élt az utolsó időkben. 1953-ban hajóztak át Brazíliába, majd miután az ottani magyar emigránsok aláírásainak nyomatékával végre vízumhoz jutott, az Egyesült Államokba. Már São Paulóban is kalapszalont működtettek Frank Irma-val, és ilyen üzletet nyitottak New Yorkban is, az elítelt számitó Madison Avenue-n. A szalonnak hamarosan jó híre ment, még *Nancy Reagan* is náluk rendelt.

Hosszú idő után itt, az emigráns magyarok előtt állt újra színpadra. Kezdetben *Svéd Sándorral*, a neves operaénekeslépet fel, később önálló esteken is szerepelt. Fellépésének ereje meglepte a szakmabeliket is. Ő azonban tisztában volt ezzel, hogy idegen földön, közel hatvan évesen már nem kezdheti előlről a karrierjét.

Belülről ízig-vegyig magyarnak tartotta magát, mégis kerülte a magyar

romlott, daganatot állapítottak meg nála. A gondos kórházi kezelés ellenére 1990. február 8-án meghalt.

Amerikában ismerősei és barátai, valamint az izraelita hitközség képviselői – akik nem feledték el, miként segített a művésznő a vesztterhes időkben – búcsúztak tőle. A magyar kormány díszsírhelyet adományozott neki a Farkasréti temető művészparcellájában. Óriási tömeg rózta le kegyeletét a Szent István-bazilikában felravatalozott koporsója előtt.

Magyarországon csak fokozatosan tettek elérhetővé filmjeit, lemezeit. Ezek bevételét már korábban a Bajor Gizi Színészmúzeum és két budapesti színésztalálkozó céljaira ajánlotta fel, melyeket – bár élete felét külhomban töltötte – szívügyének tekintett.

Karády Katalinnak egyetlen elismerésben volt része, abban is halála után: 2004-ben a vészkorszakban tanúsított hősiességéért Izrael állam posztumusz Jad Vasem kitüntetését adományozott neki.

– Bár nem volt kora legjobb színésze vagy legképzettebb énekesnője, nem volt különösebben szép, mégis olyan kisugárzása volt, olyan titokzatos élete, amely miatt Karády Katalin nevét ma is ismerjük. Többet beszélünk róla, mint a tehetségesebb színészegekről. Filmjei még a fiatalabbak számára is érdekesek. Ezt a titkot, bár sokan akarták, mégsem tudták megfejteni – nyilatkozta lapunknak *Pocsaji Ildikó*, a születési centenáriumi megünneplésére életre hívott Karády Alapítvány művészeti vezetője, a művésznő életművének ki-váló ismerője. Elmondta még, hogy az alapítvány ez évben országos Karády énekvérsenyt rendezett, és hasonmásversenyt is tartottak.

A Karády-élet filmvetítésekkel, emlékkiállításokkal, előadói estekkel 2011-ben is folytatják, inkább már helyi szinteken, de az egész országra kiterjedően.

■ SZEGFŰ KATALIN

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Adventi gyertyák

A karácsony előtti négy hetet adventnek hívjuk. Ilyenkor nemcsak a koszorún gyújtjuk meg a gyertyákat, de sok helyen az ablakokba is lámpácskákat, gyertyákat tesznek ki esténként. Ha a ház ablakaiban világító gyertyák beüti a megfelelő négyzetekbe írást, egy szót kaptok megfejtésül. Ezzel a szóval tudjátok befejezni azt a mondatot, amelyet Jézus mondott önmagáról: „Én vagyok a világ

RAJZ: JENES KATALIN

OVISOKNAK

Szalmacsillagok

Ezt a gyönyörű karácsonyfát nagyon sok szép szalmacsillag díszíti. Közülük kettőnek rajta van a párja is. Keressétek meg, mely csillagok egyformák!

RAJZ: JENES KATALIN

Kedves Gyerekek!

► Utolsó részéhez értünk ötrészes sorozatunknak, amelyben az állatok, különösképpen is a madarak nagy barátja és ismerője, Schmidt Egon bácsi mesélt a körülöttünk élő állatokról. Minden alkalommal két állatról olvashattatok, közülük az egyik madár volt. A Budai Tibor gyönyörű rajzaival illusztrált ismeretves végén mindig találhatóak három-három kérdést. A helyes válaszoknak utána kellett keresnetek. A megfejtéseket összegyűjtve küldjétek be szerkesztőségünk címére (1085 Budapest, Űllői út 24.). A borítékra írástok rá: „Mesélnek az állatok”.

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

Borz

Jellegzetes színezetű ragadozó, ha valahol találkoztok vele, biztosan felismeritek. Éjszakai életmódú, szürkületkor indul vadászni. Laza talajú erdőkben él, újabban megjelent az alföldi akácokban is. Amíg az avarban keresgél, folytonosan szuszog, dörmög magában, akár egy zsémbes öregember.

Maga ásta kotorékban lakik, ezért kedveli a laza talajokat. A borzvárnak több kijárata is lehet, néha va-

A nősténynek évente egyszer, március-áprilisban két-négy kölyke van. A kicsinyek szemei egy hónapos ko-

lóságos többemeletes labirintust képez a föld alatt. Gyakran családok, akár több generáció élnek együtt, a nagyobb borzkotorék egyik részébe néha a róka is beköltözik.

A borz tisztaságkedvelő állat, a bejárat közelében kis mélyedésben külön ürítőhelye („WC-je”) van. Mindenevő, növényi és állati eredetű táplálékot egyaránt fogyaszt. Sok földigilisztát eszik, de megfogja az apró rágcsálókat, szereti a szőlőt, torkoskodik a kukoricatáblában, ahol pedig tó van a közelben, békákkal lakik jól.

ruban nyílnak, három hónapig szopnak, és féléves korukra válnak teljesen önállókká. Ekkor vagy elköborolnak, vagy maradnak a családi közösségben.

Kérdések:

- Megtelepedhet a borz parkban is?
- Mit gondolsz, milyen súlyú egy borz?
- Vajon alszik téli álmot?

Süvöltő

Hazánkban csak kis számban, a nagyobb lucosokban költ, ősztől tavaszig viszont sokfelé megfigyelhetitek. Egyes években nagy számban érkezik, máskor kevesebbet látni.

A behavazott ágakon ülő piros alsótestű hímek festői látványt nyújtanak. Nem félnek madarak, az embert viszonylag közelre bevárják, rövid füttyentésszerű hívogatójukat utánozva a társaitól elszakadt süvöltőt oda lehet csalogatni.

Általában többen vannak együtt, halk pittyegő hangokkal tartják a kapcsolatot egymással. Szeretik a juhar termését, vaskos csőrükkel a fagyval fekete bogyóit morzsolgatják, de láttam süvöltőt felmagzott csalánon is. Néha a téli etetőn is felbukkannak, ahol élvezettel pattintgatják meg a napraforgómagokat.

A párok többnyire kétszer – májusban és a nyár folyamán – költenek. Sűrű fenyőágak között épített fészükben egyszerre öt-hat fiókat nevelnek. A fiatalok kéthetes koruk után tudnak repülni, utána egy ideig még a szüleikkel járnak.

Kérdések:

- Mit gondolsz, hol fészkelnek hazánkban süvöltők?
- Az őszi-téli erdőben hol találkozhattok vele a legbiztosabban?
- Milyen súlyú egy süvöltőtojás?

INTERJÚ HELYETT...

Szubjektív közelkép Isten tudós szolgájáról

Sólyom Jenő (Kolozsvár, 1940. november 27.)

Amikor Jenőre gondolkodom, az az ige jut eszembe, amelyet keresztapámtól kaptam: „*Légy példája a hívőknek beszédben, magaviseletben, szeretetben, hitben, tisztaságban.*” (1Tim 4,12). Ennek az igének szavait választottam írásom vezérfonalául.

Sólyom Jenő magyar fizikus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a szilárdtestfizika neves kutatója. 1990 és 2003 között a Déli Egyházkerület felügyelője volt, 2006 óta a Deák téri gyülekezet felügyelője. Édesapja egyháztörténész, az Evangelikus Teológiai Akadémia tanára volt. Őt testvére van. Nős, felesége, Tóth Márta szintén lelkescsaládból származik. Három felnőtt leányuk van.

Hosszan lehetne még sorolni az életrajz tényeit: hol volt vendégprofesszor, hány-szor tüntették ki, milyen eredményeket ért el kutató fizikusként, milyen eredmények fűződnek kerületi felügyelői működéséhez... Én ehelyett inkább Jenőről szólnék, Isten szolgájáról.

Beszéde

Jenő egyszerre nyílt és zárkózott. Őszintén, tisztán néz a szemembe, nem kertel, amikor véleményét megfogalmazza, de minden mondata megdöntött és udvarias. Ugyanakkor nem enged személyes körbe bepillantani, csak ritka

alkalmakkor nyilatkozik meg. Kérésre, hogy üljünk le egy interjúra, nyíltan és határozottan jelentette ki: nem. Mivel régóta ismerem – elfogadtam.

Magaviselete

A déli kerületi felügyelői tisztségről való lemondásának körülményeiről nem szívesen beszél. Akkor hozott döntés-

hez ma is elvhuén ragaszkodik. Akkor úgy állt fel a kerületi felügyelői székéből, hogy senkit ne bántson, hogy ne befolyásolja az éppen folyó püspökválasztást. A visszavonulás határidejét pedig úgy szabta meg magának, hogy éppen folyó, befejezetlen munkáit még befejezhesse.

Szeretete

Azt a csendes, átható szeretetet látom benne, amelyet szüleitől kapott, amelyet otthon-

ról hozott. Édesapám – aki fogadott fiúként sok szép évet töltött ebben a szerető szülői házban – bensőséges családi légkört és mély szeretetet élt át a Sólyom testvérek közt. Ezt a szeretetet látom családjában is, azon a kis ablakon át, amelyen keresztül betekinteni enged. Szikár szavai, amelyek néha gyermekeiről, unokáiról szólnak, sokatmondóak. Egyháza iránti aggodásából is kisüt szeretete. Akkor is, amikor vállalja a munkát, akkor is, amikor lemond.

Hite

Néhány éve választás előtti bemutatkozásában ezt írta: „...az ige nyilvános hirdetése az arra szabályosan elhívottak feladata. A nem lelkesítő tisztségviselő feladata pedig az, hogy ezt az igehirdetői szolgálatot a maguk módján elősegítsék. Ennek egyik eszköze, hogy igyekezzenek az egyházban fenntartani a jó rendet.” (Kiemelés tőlem. – M. A.)

Tisztasága

Azt hiszem, aki tanúja életének, egyházi és tudományos szolgálatának, áthatóan érzékeli ezt a tisztaságot: a környezetnek logikát, a közös megégyezéshez való ragaszkodást, a törvényes rend tisztességét, a családi közösség erejét és Isten igéjének tisztaságába vetett hitet.

Sólyom Jenő hetvenéves.

■ MUNTAG ANDRÁS

„Akik hittel élnek, azok mindent és mindenkit túlélnek”

Interjú a békéscsabai evangélikus gimnázium kitüntetett tanárával

► **Életét a fizikaoktatásnak, valamint a diákok kulturális és történelmi nevelésének szentelte Sándor-Kerestély Ferenc, a Békéscsabai Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola, Kollégium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény tanára. Munkáját Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata a közelmúltban a Békéscsaba Ifjúságáért kitüntetéssel ismerte el. E díjat eddig mindössze négyen vehették át.**

– Feltételezem, hogy mint oly sokak, ön is egy kiemelkedő tanáregyéniség miatt lett pedagógus.

– Az általános iskolát Szászmegegyesen végeztem, ahol a magyarság kisebbségben volt. Az iskola és az egyház volt az összetartozás megélének fő színtere.

Fizikatanárom, egyben osztályfőnököm, Farkas Károly afféle bújtatott cserkészmozgalmat szervezett. Minden második hétvégén tűrákra vitt minket Meggyes környékén, megtanultunk tüzet gyújtani, sátrat verni és azt, hogyan érvényesülnek a fizika törvényei a természetben. A sebbebb patak mentén malmot csináltunk, vagy íjat és nyilat készítettünk, észrevétlenül sok ismerettel gyarapodtunk, ami a természetudományok felé terelt minket.

Nyolcadik után Szászmegegyesen magyar nyelven nem lehetett tanulni, ekkor kerültem Segesvárra, a magyar nyelvű reál-gimnáziumi tagozatra. Innen egyenes út vezetett a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem fizika szakára. Valójában fizikusi és tanári végzettséget szereztem, 1981-ben kaptam diplomát.

– Röggtön elkezdett tanítani?

– Igen, de sajnos nem magyar nyelven, mert Segesvárra, a Joseph Haltrich Gimnázium német tagozatára kaptam kinevezést. Románul kellett tanítanom. Én voltam az egyetlen magyar a tantestületben.

– Hogyan emlékszik vissza az itt töltött időre, milyen tapasztalatokat szerzett?

– Érdekes, hogy a szakmai nyelvezettel nem volt gondom, de a hétköznapi kommunikáció nehezen ment. Egy év kellett, hogy belejöjjen. Mindig őszintén, egyenesen beszéltem a diákokkal. Nagyon jó kapcsolat alakult ki velük, ragaszkodtak hozzám. Kilenc évet töltöttem el itt. Azt kell mondanom, hogy magyarságom miatt nem ért hátrány, nagyobb gond volt, hogy nyomás hatására sem léptem be a pártba.

– Miért kellett Magyarországra jönnie, mi adta az utolsó lökést?

– 1989-ben megbukott a Ceausescu-rendszer, és mind-

annyian azt hittük, reméltük, hogy a demokrácia, a szabadság jön el, ami a kisebbségeknek is a megbékélést és az egyenlőséget jelentheti. Aztán kiderült, hogy ebből semmi sem lesz. Nem történt meg a magyar intézmények visszatérése, a hatalom korábbi képviselői beépültek az új szerveződésekbe, hogy szétverjék azokat. Hasonló jelenség zajlott le Magyarországon is.

A romániai magyarság körében nagyon erőteljes spontán tiltakozások indultak, ám ezek a mozgalmak nem értek el eredményt, Marosvásárhelyen bekövetkeztek az 1990. március 17-i események... Biztosan tudom, hogy a román katonaság fel volt készülve erőszak alkalmazására az Erdélyből vonatokkal érkező magyarok ellen; ennek talán tömegmészárlás lett volna a vége. Csak nehezen sikerült az indulatokat lecsillapítani. Ezután a gimnáziumban megalakult a Vatra Românească szervezet, ellehetetlenítve a további tanítást. Ilyen körülmények között én a segesvári gimnáziumban nem maradtam tovább tanítani.

A feleségemmel egy-egy hátizsákkal átjöttünk Magyarországra. Budapesten egy ismerősömnél húztuk meg magunkat. Ő ajánlotta fel, hogy lakjunk békési házában, amely üresen állt. Kiderült, hogy több másik család is itt telepedett le az erdélyiek közül, orvosok, tanárok, a keresztény értelmiség magva.

– Magyarországon tanított egyházi és nem egyházi iskolában is. Mi a különbség?

– Röggtön a szeptemberi tanévkezdéssel Békésen, a mezőgazdasági szakközépiskolában kezdtem tanítani, aztán az akkor frissiben újjáalakult református gimnáziumban kaptam állást. Ennek létrehozásában szerepet vállaltam, mégis keserű emlék ez nekem. Lerománoztak, és nagyon sokszor, nagyon sokaknak el kellett mondanunk, hogy miért akarunk mi egyházi iskolát. Aki ezt képtelen volt megemészteni, az mindenáron rombolni igyekezett...

Összesen kilenc tanévet töltöttem el Békésen, 2000-ben

kerültem át a békéscsabai evangélikus gimnáziumba. Egy egészen új világ tárult elém. Más szellemiségű iskola, ami nekem valósággal lelki felszabadulást jelentett. Úgy élt meg, hogy végre jó helyre kerültem. Ez olyan energiákat szabadított fel bennem, amelyeket a diákok közötti jobb munkára tudtam fordítani. Gondolok például a segesvári gimnáziummal, egyko-

ri alma materemmel való testvériskolai kapcsolat kiépítésére, a diákönkormányzat patronáló tanárként az iskolán belüli kulturális élet színesítésére. Talán emiatt kaptam meg a Békéscsaba Ifjúságáért kitüntetést.

– Megfogalmazta-e már tanári ars poeticáját?

– Nagyon szeretek tanítani. Mindennap azzal a reménnyel megyek be az iskolába, hogy fontos üzenetem van a diákok számára, túl a fizikával kapcsolatos ismereteken. A szemléletüket is formálni kell. Rendszeresen szervezünk például gyűjtéseket, mert fontos, hogy a másokért való felelősség érzését erősítsük a tanulóknak. Szeretném, ha tudnák, hogy csak az erős közösségben van megtartó erő. Megéri energiát és szeretetet befektetni a családi, a baráti vagy a hittestvéri kapcsolatokba. Meggyőződése, hogy annak az életnek van értelme, amely nem önmagáért van, hanem amely másokért tud munkálkodni, áldozatot hozni a Teremtőtől kapott erővel, szeretettel, együttérzéssel, anyagiakkal.

Én az Istennel való találkozásnak élem meg, amikor a közösség javára munkálkodhatok. Évek óta segítjük például – az iskola vezetésének támogatásával – a bélfenyéri árvaházat. Egy-egy ilyen látogatás komoly változást képes elindítani a diákokban.

Akik hittel élnek, azok mindent és mindenkit túlélnek, erről meg vagyok győződve. Szoktam hasonlókról beszélni a tanítványaimnak. Nagyon boldog és hálás vagyok, hogy olyan iskolában taníthatok, ahol lehet egyáltalán ilyenekről beszélni. Már ez is nagy szó.

■ – SZEGFŰ –

Ajánlás az evangélikus egyház megújulásához

► **A Bács-Kiskun és a Tolna-Baranyai Egyházmegegyes Soltvadkerten szeptember 18-án, a Kelet-békési, a Nyugat-békési és a Pesti Egyházmegegyes Kondoroson szeptember 25-én megtartott felügyelői konferenciájának résztvevői az Idősek az egyházban című téma kapcsán, a közös gondolkodás jegyében az alábbi sorokkal kívánják hozzájárulni Az evangélikus megújulás stratégiájához.**

Idősek az egyházban

A Magyarországi Evangélikus Egyházban több mint negyven szeretetszolgálat és/vagy szeretetotthon működik jelenleg, s a diakóniára mint Isten ügyére tekint egyházunk.

Hazánkban a múlt század hatvanas éveitől megkezdődött a halálozási ráta növekedése, az előregyeds, s a rendszerváltás óta felfedersült a magyar népesség csökkenése. Jól

lehet az időskor Isten áldása, a romló népesedési mutatók kihívást jelentenek az országnak és evangélikus egyházunknak is. A gondokat tetézi az a mélyen rögzült szemlélet is, hogy az időskori életminőségről az állam nyugdíjakkal, segélyekkel gondoskodik majd, az öngondoskodás fogalma szintén ismeretlen a fiatalabb generációk mindennapjaiban.

Hazánkban közel hárommillió öregségi és rokkantnyugdíjas él, a lakosság harminchárom százaléka. Valószínűleg nagyobb arányban lehetnek idősek evangélikus gyülekezeinkben is. Közülük sokan megfáradtak az életben, méltánytalanság, mellőzés érte őket. Egyházunknak arra kell törekednie, hogy ennek a nemzedéknek az életminősége ne romoljon, kapjanak lelki-spirituális igényeiknek megfelelő támogatást.

Fontos cél legyen, hogy minden egyházközség vegye számba idős hivatottait, szervezzék meg magányos egyháztagjaik látogatását, segítségét. Ahol lehetséges, hozzanak létre evangélikus nyugdíjasklubot, ahol

az egyháztagok napközben is kulturált körülmények között, értelmesen tölthetik idejüket, felfedezhetik a tudás korábban elhanyagolt területeit. A foglalkozások szervezésébe, lebonyolításába vonjuk be idős testvéreinket. Sok evangélikus nyugdíjas értelmiségi szívesen megosztaná tudását, tapasztalatait másokkal. Biztosítsunk számukra lehetőséget erre!

Hívó önkéntesek bekapcsolásával hívják életre az idős, gyógyíthatatlan betegek lelki támogatását, hogy – egyházunk tanításainak megfelelően – életük befejezését megkönnyítsék. Mert nem elég észrevenni a szenvedőt, segítséget kell neki adni!

Gyülekezeteink, egyházunk állásfoglalásaikban kérjék a fiatalabb nemzedékeket a diakóniai munkában való határozott részvételre, s mutassanak rá az öngondoskodás fontosságára is.

■ LENGYEL ANNA, a Déli Egyházkerület felügyelője
KOSZORÚS OSZKÁR, a Nyugat-békési Egyházmegegyes felügyelője, a téma gondozója

Jézus szavával és Bach zenéjével

Fasori emlékkoncert

Utolsó kántori szolgálatának helyén, a budapest-fasori evangélikus templomban emlékeztek egyházzenei áhítattal az egy évvel ezelőtt elhunyt lelkész-organistára, Gáncs Aladárra, az *Evangelikus Élet* egykoron legnépszerűbb szerzőjére. A fasori kántor utód, Gálos Miklós kezdeményezésére megszervezett december 4-i alkalmon Bach művei közül csen-dültek fel toccaták, fűgák,

A szomszédos hasábokon Gálos Miklós megemlékezését közöljük, amely a temetést követően a fasori gyülekezet lapjában, a *Körlevélben* jelent meg.

■ BODA ZSUZSA felvétele

In memoriam Gáncs Aladár

Kottákat lapozgatok. Aladár bácsi hagyatékából kaptam őket Gáncs Péter püspökmtől mint Aladár bácsi utóda a fasori orgonánál. Peters-féle Bach-kötetek, mind a kilenc, némelyik több példányban is, Pachelbel, Sweelinck, Frescobaldi, Buxtehude, más régi mesterek, de Franck is meg zongorakották, Beethoven, Chopin. Legtöbbjük szakadt, némelyik rongyos is.

Összekeveredett lapokat illeszték a helyükre, és közben ámulok. Aladár bácsi mindezt tényleg végigjátszotta. Ujjrendek, kötőívek, regisztrációk, megjegyzések Zalanfytól. Beírt korálzsövegek. A darabok előtt sokszor idézetek zenei lexikonokból, Spittától.

Egy egyházzenei-lelkész hagyatéka. A tulajdonosi bejegyzések között váltakozik a *magister Verbi Domini* a főorgonával. Melyik lehetett előrébb való? Nem kérdés: így, együtt.

A beírt regisztrációk tanúskodnak Aladár bácsi életének helyszíneiről. A nyíregyházi orgona regisztrációit követik a fasori orgona bejegyzései. De nem ez a végső állomás; az aktív nyugdíjaskorról egy újabb, még egészen jó állapotú kotta szól: J. S. Bach orgonaművei 5. kötetében az Orgelbüchlein-korállelőjátékok Deák téri regisztrációi. Sokszor Trajtlér Gábor regisztrációinak átvételei: ez így jó. De másutt is ez az alázatos odafigyelés. Lemezhanggatások alatt megtalált megoldások, *Walcha* lemezén ez szól. És újabb meglepetések: egy Koopman-féle regisztráció.

Aladár bácsi természetesen az orgona-

reform-mozgalom híve volt, a síplevágós korszak orgonása. Sok évvel ezelőtti emlékem egy főtí kántorképzős előadásáról megőrizte a Salicionai értelmetlenségéről való gondolatait. De Aladár bácsi

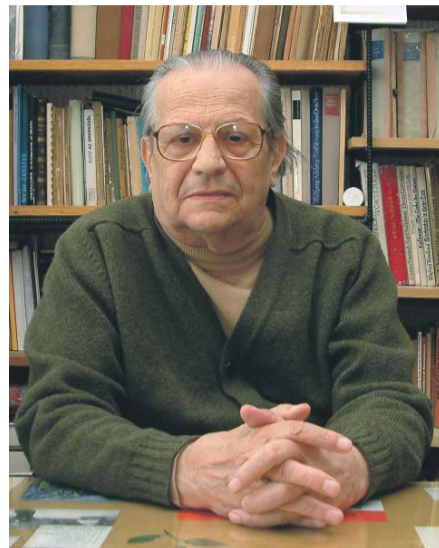

FOTO: BOTTÁ DÉNES

még idős korában is nyitott volt a friss látásra, az új eredményekre, legyen az a romantika korának újrafelfedezése vagy a barokk zene újabb megközelítése.

A gondolati merevség rossz értelmében nem volt dogmatikus – miközben éppen hogy az volt: szilárd alap volt számára Luther teológiája és Bach zenéje-teológiája. És ez az alap láthatólag mindent fel tudott venni magára. Megváltoztatni semmi újdonság nem változtatta meg, ám gazdagította – és nyilvánvaló: soha nem mondott neki ellent.

Mindez persze csak egy olvasata az életműnek. És mennyi minden lehet még: a családé, ennek karának tagjaié, lelki „cikkszösszeneteinek” olvasóié, előadásainak hallgatóié, a híveké, akik nemcsak az orgonánál hallották Aladár bácsi hitvallását, de a szószékről is.

Magam gyermekként a fasori templomban orgonájátékán nőttem fel, majd később, középiskolás koromban az orgonapadon helyettesítettem őt, amikor prédikált. És micsoda prédikációk voltak azok! Gondolatgazdagok és mégis összefogottak, szórakoztatóak – mily nagy szó! –, ám egyszersmind megvilágító erejük. Néhány hasonlatára, gondolatmenetére több mint húsz év távlatából is emlékszem. Még hanghordozása is itt cseng a fülemben: a bűn olyan, mint a WC-papír, az ember csak egy kicsit szeretne tépni belőle, erre jön az egész guriga...

És a közös szolgálatok végén, trolira várva vagy később, kőbányai otthonában vendégeként ismét csak Bach, északnémet orgonák, diszpozíciók hosszú órákon át. És én tanulhattam a principál- és fuvalkar felépítéséről, a csúszkaláda szerkezetéről, ő pedig szívesen hallgatott régi orgonák új restaurálásáról vagy a romantikus nyelvregisztrációkról.

Nem tudom, van-e Schnitger-orgona a mennysorszámban. De azt tudom, hogy ének van, hogy korál van. És azt is tudom, hogy Aladár bácsi ott van mindenekelőtt szeretett Jézusánál.

■ GÁLOS MIKLÓS

HIRDETÉS

A Luther Kiadó könyvesboltjának (1085 Budapest, Üllői út 24.) ünnepi nyitva tartása

- December 23-ig hétfőtől péntekig: 9–18
 - December 11., szombat: 9–17
 - December 18., szombat: 9–13
 - December 24-től zárva tartunk, nyitás 2011. január 17-én
- Felhívjuk kedves megrendelőink figyelmét, hogy az ünnepek és az év eleji leltározás miatt a december 21. után érkező megrendeléseket január 17-től tudjuk teljesíteni.

Istentiszteleti rend • 2010. december 12.

Advent 3. vasárnapja. Liturgikus szín: lila. Lekció: Mt 11,2–10; 1Kor 4,1–5. Alapige: 5Móz 5,6a.7–10. Énekek: 140., 136.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bence Imre; II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé de. 10. Veperdi Zoltán; II., Modori u. 6. de. 3/4 11. Sztojanovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. dr. Béres Tamás; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Hokker Zsolt; Újpest, IV., Lebtűck M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; Káposztásmegyér, IV., Tóth Aladár út 2–4. de. 9. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidélus Gábor; du. 6. (asztali beszélgetések); VII., Városligeti fasor 17. de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Aradi György; de. 11. (úrv.) Aradi György; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Szabó Bertalan; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. (úrv.) Szabó Bertalan; IX., Haller u. 19–21., I. emelet de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpádné; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. Schulek Mátyás; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Balicza Iván; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Grendorf Péter; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV., Gyarmat u. 14. de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Szabó B. András; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. Ponicsán Erzsébet; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (úrv.) Fekete Gy. Viktor; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Vető István; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. Vető István; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Kopf András; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. 10. Kopf András; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. Nagyné Szeker Éva; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Nagyné Szeker Éva; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) Győri Gábor; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. Győri Gábor; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. Zsarnai Krisztián; du. 3. (Hermons-ünnepség); Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Ittész István; Pilisvörösvár (református templom) du. 2.; Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem) de. fél 10. (családi) dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: BODA ZSUZSA

Alauda József, a lőcsei polihisztor

Az 1595-ös ötvárosi hitvallást – a hitelvek lutheri tanokhoz való igazítását – elfogadó, a Habsburgok uralta Magyar Királyság területén fekvő Bártfa, Eperjes, Kassa, Kisszeben és Lőcse városa a három részre szakadt Magyarország egésze tekintetében is igen jelentős vallási, kulturális és kereskedelmi központnak számított. Ezen települések életét és jólétét alapvetően német eredetű, lutheránus vallású és az átlagos magyarországi viszonyokhoz képest jóval korábban polgárosult réteg határozta meg. E kultúrkörnek tipikus képviselője volt a negyven évvel ezelőtt született Alauda József.

Alauda 1610 körül a felvidéki Lőcsén (ma Levoča, Szlovákia) született – abban a szepességi városban, mely Jókai Mór *A lőcsei fehér asszony* és Mikszáth Kálmán *A fekete város* című regénye által a magyarság számára mindig megőrződik. Eredeti családnéve, a Lerch cipszer származására utal, a felvett Alauda név több hivatkozásban Aluda alakban szerepel; keresztnévét a kor szokásainak megfelelően a latinos *Josephus* formában használta, míg a szlovák nyelvű életrajzi források *Jozefként* említik.

Tanulmányait szülővárosában kezdte, majd 1628-tól 1630-ig a híres neves wittenbergi egyetem diákjai között találkozhatunk vele. Három 1629-es és egy 1630-as keltezésű, latinul írt disszertáció fűződik a nevéhez. Ezek közül a szakirodalomban leginkább idézett disputációja (*Disquisitio astronomica secunda de maculis lunae*) Valentino Kinlenio adjunktus elnöke alatt természettudományos témával, a Holdon látható foltokkal, az úgynevezett holdtengerekkel foglalkozott (írásművét több

forrás helytelenül egy évszázaddal későbbre, 1729-re datálja). Az egyetemen szokásban lévő diák-üdvözlőversek sorában Kemmel János későbbi evangélikus lelkész és tanár 1659-ben többek között az univerzitás egykori diákjának, Alaudának ajánlotta feleletét.

Hazatérte után, 1630-tól 1641-ig Lőcsén tanított, valamint iskolai konrektorként működött. Ő volt továbbá az ifjú Thököly grófoknak – a Wesselényi Ferenc nádor által szervezett Habsburg-ellenes összeesküvés résztvevőjének, a kuruc hadvezér, erdélyi fejedelem Thököly Imre (1657–1705) édesapjának, Istvánnak (1623–1670), valamint féltestvérének, Zsigmondnak (1618–1678) – a nevelője. A helyi közéletben betöltött fontos szerepét jelzi, hogy 1641-től városi tanácsosnak, szenátornak választották meg, 1655-től 1660-ig pedig Lőcse bírói tisztségét látta el.

Alauda nevét költőként is számon

tartják. Több latin nyelvű alkalmi költeményt jegyzett. Elsősorban lakodalmi verseket – köztük a késmárki evangélikus teológus, tanár, orvos, császári matematikus, geográfus és csillagász Frölich Dávidnak és ifjú arájának szólót –, de gyászvers is fűződik nevéhez. 1634-ben Luther Márton katekizmusának Pribiš Dániel által szlovák nyelven megjelentett, csatlománként elmélkedéseket, imádságos és énekeskönyvet tartalmazó kiadásába, 1638-ban *Cebani Ábrahám* szentírási idézetekkel, előhanggal, magyarázatokkal kiegészített evangélikus vallási költeményt tartalmazó kiadványába írt köszöntő verset.

Családtagjai közül lányáról, Alauda Zsuzsannáról van tudomásunk. Ő Günther András (1634–1709) kelt egybe 1663-ban. Günther Maldurban (ma Podhorany, Szlovákia) született; Sárospatakon, Sátoraljaújhelyen, majd a wittenbergi és a jénai egyetemen tanult, Szepesolasziban (ma Spišské Vlachy, Szlovákia), illetve Káposztafalván (ma Hrabušice, Szlovákia) töltött be evangélikus lelkészi állást. A protestánsüldözések miatt a szárszországi Lipscebe menekült, aztán Namburgban földiakónusként szolgált.

Az írott források ebben a korszakban – úgyszintén felvidéki területen – hasonló vezetéknevvel, illetve keresztnévvel Alauda József (*Ioseph Bertalan* (*Bartholomaeus*) lőcsei evangélikus lelkész és a német nyelvű gyülekezet adminisztrátorát, valamint Alauda Mihályt (*Michaele*) említik még, de a rokonság ténye és foka ma már nem állapítható meg.

Maga a lőcsei polihisztor, Alauda József 1664. december 14-én hunyt el.

■ REZSABEK NÁNDOR

Kétezer tizenegy

E sorok írója csak „fél fülel” figyelte a zenés blokkok közötti híreket és reklámokat, miközben rádiót hallgatva sétált be a Margit hídtól az *Evangélikus Élet* Üllői úti szerkesztőségébe. Az egyik rövidke szpot a kommunista időszak „ereklyéinek” árverését hirdette; a bevételt a vörösiszappakasztrofa áldozatainak ajánlották fel. Az az információ volt a reklámban a leginkább meglepő, hogy az érdeklődőket nem egy külön weblapra irányították, hanem egy facebookos aloldalra (<http://facebook.com/jotekonysag>), miközben valójában az egész aukciót a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium szervezte.

Persze azt kell mondani erre, hogy ez a helyes kommunikációs stratégia. Elvégre ha valakit szeretnének megszólítani, annak egyik alapfeltétele, hogy *legyenek* emberek, sőt egészen pontosan *elérhető távolságban* legyenek megszólítható emberek. És ha a mai magyar webet nézzük, akkor a Magyarországon leglátogatottabb *Facebook* az a helyszín, amely ennek a követelménynek a leginkább megfelel. Ráadásul céges vagy intézményi oldalalt pofonegyszerű létrehozni, és a megszokott felhasználói felület garancia arra, hogy a látogatók otthon fogják érezni magukat rajta.

Hiába próbálna meg a minisztérium a saját honlapjának berkein belül ennyi látogatót elérni, márt ott akadályba ütközne, hogy miként jegyeztesse meg a megfelelő címet egyetlen rádiós reklám meghallgatásával. A *facebook.com* pedig szinte mindenkinek ismerősen hangzik már, a nagyon találon kiválasztott „jótékonyág” utó-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

tag pedig jól megjegyezhető – magam is könnyen fel tudtam idézni napokkal később, a cikk írása közben.

Egyre többen látják a saját, egyedileg fejlesztett weboldalak végét. Manapság a legtöbb üzleti kommunikáció megoldható egy Facebook-oldal és egy Twitter-azonosító használatával, illetve esetleg egy rendszeresen karbantartott Tumblr- vagy Posterous-blog működtetésére lehet még szükség. Ráadásul ezek olyan szolgáltatások, amelyek nemcsak most állnak ingyenesen rendelkezésre, de későbbi fejlesztésükért sem a felhasználóknak kell fizetniük.

A webfejlesztésnek mindig is sarkalatos pontja volt, hogy a design és a használhatóság miképpen ötvöződjön egy adott oldalterven belül, és vitathatatlan, hogy korunk legnépszerűbb webes alkalmazásai azért működnek, mert inkább tekinthetők használati tárgynak, mint dísz tárgynak. 2011-ben egyre kevésbé fog számítani, hogy egy oldal hogyan néz ki, inkább az kerül előtérbe, hogy miként lehet használni.

Ez részben a mobiltelefonos internethasználat tömeges elterjedésével párhuzamosan végbemenő folyamat. A mostani karácsonyi szezonban már tízezer forint alatti áron is elvihető modern, *Android* operáci-

ós rendszerrel működő telefonok, és az ehhez kapcsolódó tarifákat is úgy alakították ki, hogy a készülékkel történő netezés igényeinek feleljen meg a legjobban.

Az okostelefonok viszonylag kicsi kijelzőjén nem szabad felvonultatni semmilyen felesleges sallangot, amely a használhatóságot rontja, ugyanis emiatt nem is fogják használni az emberek az adott alkalmazást vagy szolgáltatást. Ez a tendencia pedig óhatatlanul nyomokat fog hagyni a teljes interneten.

Az olyan új technológiák, mint a HTML5, a CSS3 vagy a Typekit, lehetővé teszik, hogy egy internetes oldal is olyan széles vizuális és tipográfiai eszköztárat használjon, mint amely a nyomtatott médiában már jó néhány éve rendelkezésre áll, de remélhetőleg az egyszerű felhasználói felületek iránti igény nem engedi majd elburjánzani a sokfajta betűtípus használatát, csírcsírát oldalakat.

A weboldalak általában így is feletébb tarka képet fognak mutatni, hiszen a különféle megosztóikonok vagy a Facebook „Tetszik” gombja megtalálható lesz a legtöbb honlapon, amelynek az a célja, hogy eljuttassa üzenetét a látogatókhoz. Szerencsére ezek szintén megszokott formákat öltenek, így használatuk egyre természetesebbé válik mindenki számára.

Az olyan régi szavak pedig, mint a *szörfölés* vagy a *böngészés*, szép lassan kopnak majd ki a használatból, ahogyan egyre több és több időt töltünk valamely internetes oldal üzenetfolyamában. Legalábbis 2011-ről fog szólni.

■ NAGY BENCE

EVÉL & LEVÉL

Profétai szó a püspökválasztásról

„Profétai” azért, mert az általánosan elfogadott vélemény ellenében szól, ilyesmire pedig nem szoktak figyelni. Mégis szól: ne válasszunk új püspököt, sőt a megmaradó két püspök közül is válasszunk *egy*et, aki egyházunkban a jövőben ezt a hivatalt betölti. Azt, hogy a jelen körülmények között ezt hogyan lehet megvalósítani, nem tudom. Vannak, akiknek tudniuk kellene. Egyházi törvényeink három püspökről beszélnek, de ezeket a törvényeket mi magunk hoztuk, tehát meg is tudjuk őket változtatni, ha erre van akarat.

Meg kellene szívlelnünk a vasárnap evangéliumát, melyben Jézus arról beszél, hogy aki tornyot akar építeni, először kiszámolja a költségeket. Aki hadba vonul, az számba veszi embereit.

Evangélikus egyházunknak nincs pénze, embereinek száma pedig egyre csökken. Mi mégis, a tények ellenére építkezünk. Hitünket bizonyítandó azt mondjuk, az Úr majd segít, azt mondjuk, „békesség, békesség... az Úr temploma, az Úr temploma van itt” (Jer 6,14; 7,4)

Figyelünk-e az idők jeleire, vagy parányi egyházunknak csak azért is lesz három püspöke, nagy egyházi irodája, felújított templomai és parókiái? Bizonyítani fogjuk, hogy még mindig nagy történelmi egyház vagyunk! (Lásd még Mt 10,39)

SZILAS ATTILA (*Várpalota*)

Pusztaföldvári tűzvész

„Meleg fogadtatásban” részesült az a teológushallgató, aki szuplikációs vendégfogadatra érkezett december 4-én a pusztaföldvári evangélikusokhoz. *Lászlóné Házi Magdolna* helyi lelkész és fiával mindössze néhány kilométerre voltak a településtől, amikor telefonon kapták a hírt: ég a földvári parókia.

A tűz a lelkészlakás – dolgozószobaként is használt – nappalijában keletkezett. És bár az orosházi és mezőkovácsházi tűzoltóság szakemberei mindent megtettek a lángok megfékezése érdekében, a helyiség szinte teljes egészében kitégett. A tűz martaléka lett többek között a lelkész szépirodalmi és teológiai könyvtárának jelentős része, Luther-kabátja, a hivatali számítógép, multifunkciós nyomtató és telefon. A szomszéd helyiségekre ugyan nem terjedtek át a lángok, azonban a magas hőmérséklet jelentős kárt okozott, és vastag korom tette használhatatlanná az egész épületet, amely télen istentiszteleti helyként is funkcionált.

A tűzoltóság szakemberei nem tudták megállapítani a tűz pontos okát. Talán a korszerűtlen elektromos hálózat miatt csaptak fel a lángok.

Már az oltási munkálatok alatt többen felajánlották segítségüket. *Dr. Baranyi István*, a település polgármestere támogatásáról biztosította az evangélikusokhoz. A Magyarországi Evangélikus Egyház, a Déli Evangélikus Egyházkerület és a Nyugat-békési Egyházmegye vezetése is segítséget ígért a pusztaföldváriaknak, ahogyan számos gyülekezet is jelezte segítő szándékát.

A Magyarországi Evangélikus Egyház statikus munkatársa két nappal a tragédia után személyesen tekintette meg az egyébként is rossz műszaki állapotban lévő ingatlant. Az illetékes egyházi szervek a szakértő véleményének függvényében alakítják ki álláspontjukat az épület sorsáról.

Néhány órával a lángok megfékezése után a történetek ellenére hálátelt szívvel gyűjtötték meg az adventi koszorú második gyertyáját Pusztaföldváron. A községi könyvtárban megtartott vasárnap reggeli istentiszteleten *Hidasi Márk* teológus igehirdetését követően köszönte meg a gyülekezet Istennek, hogy komoly személyi sérülés nem történt.

■ *EvÉlet*-infó

Kapcsolatépítés adventje

► **Kolozsvár egyik gyönyörű belső udvarában kellemes hangulatú alkalmak sorozata nyitotta meg az idei adventi időszakot. A helyi evangélikus-lutheránus egyházközség november 27–28-án adventkezdő hétvégére hívta a gyülekezet tagjait és a város lakóit.**

A hétvége csúcspontja a felemelő istentisztelet után az adventi vásár volt, amelyen közel háromszáz látogató fordult meg.

Az evangélikus templomban és udvarán zajlott programokra a helyiek ez alkalommal két csoportot is vendégül láttak: a Budapest közel-

csolat a pilisiekkel, és a brassói evangélikus fiatalok is ismerkedtek a kolozsvári gyülekezettel, valamint a Collegium Lutheranicummal. Mindezeket túl pedig kezdetét vette az adventi felkészülés is, amely Istennel való kapcsolatunk helyreállítását, megerősítését célozza meg.

Az ünnepségsorozat advent előesti ifjúsági vespérével indult. Az igehirdetés szolgálatát *Kosztá István* brassói evangélikus lelkész végezte, *Boldizsár Beáta* kolozsvári lelkészjelölt pedig gyönyörű hangon vezette az ősi vespera liturgiáját. A brassói ifjúság színpadja társulata *Karinthy Frigyes Visszakérem az iskolapénzt* című darabját mutatta be. A tehetséges fiatalok élvezetes játéka közben

a kapcsolatépítés felemelő alkalma volt. Megtisztelte jelenlétével az együttléte *Szilágyi Mátyás*, a Magyar Köztársaság kolozsvári főkonzulja és *László Attila*, a város alpolgármestere is. Isten ígését *Pángyánszky Ágnes* pilisi evangélikus lelkész hirdette, a liturgia szolgálatát pedig *Kosztá István*, illetve *Kalit Eszter* kolozsvári lelkészjelölt végezte.

Az igehirdetésben elhangzott, hogy az adventi időszakban az ajándékok beszerzésénél és az elengedhetetlen otthoni készülődésnél sokkal fontosabb, hogy az Istennel való kapcsolatunk legyen az első helyen. Ha Istennel ápoljuk a kapcsolatunkat, akkor valóban átélni karácsonykor azt a békességet, szeretetet, megajándékozott örömet, amelyre vágyunk. Csak ha az isteni megbocsátást elfogadjuk, akkor tudunk majd családkunkban, közösségeinkben meggyógyult és szeretetteljes kapcsolatokat megélni. Örömteli karácsonyunk csak megbékélt közösségben lehet.

A pilisi gyülekezettel kialakuló testvér-gyülekezeti viszony is alkalom lehet az egymást gazdagító szeretet megtapasztalására.

Az istentiszteletet követő, jó hangulatú adventi vásáron az evangélikus-lutheránus egyházközség udvarán tizenegy árus kínálta portékáit. Közöttük voltak a – hetek óta készülő – vallásórás gyerekek, a Collegium Lutheranicum ifjúsága, a Méltó Élet Egyesület fogyatékkal élők csoportja, az óvodások, és megvásárolhatóak voltak a Báthory István Elméleti Liceum kiegészítő osztályának kézműves munkái is. A lelkieket után minden látogató csillapíthatta – forralt borral és finom kolbásszal – a test éhségét is.

■ KALIT ESZTER

A SZERZŐ FELVÉTELE

ben fekvő Pilis város evangélikus gyülekezetének vezetősége, illetve a brassói ifjúság negyvenöt fős csoportja – lelkészével együtt – látogatott el a hétvégén a kincses városba. Az idei adventben megszületett a testvérkap-

mindenki nevetésben tört ki a jellegzetes karinthys poénok hallatán. Az este jó hangulatú közös vacsorával zárult.

Advent első vasárnapjának – magyar-német nyelvű – istentisztelete

HIRDETÉS

KARÁCSONYVÁRO

Kacagó koncert – könyvbemutató
DÖBRENTÉY ILDIKÓ,
LEVENTE PÉTER,
TÖRÖK GYÖRGY bábos
és a KÖZÖNSÉG társasjátéka

Időpont: 2010. december 18., szombat, 16.00–18.30.

Helyszín: a Budapest-Józsefvárosi Evangélikus Egyházközség temploma (1085 Üllői út 24.).

Megközelíthető az épület udvara felől.

További információ: Luther Kiadó
1/317-5478, 20/824-5518
kiado@lutheran.hu
A belépés díjtalan.

A *kisded első csodája* című gyermekkönyvet dedikálja Döbrentey Ildikó és Magyar Krisztina grafikus.

A hónap gyerekkönyve(i) – decemberben a Luther Kiadótól 1500 forintért

Gyermekvár 1. • Gyermekvár 2. • Bohócos társasjáték

Vásárolja meg a hónap könyveit kedvezményesen!
<http://bolt.lutheran.hu/> • E-mail: kiado@lutheran.hu
• Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

